

PANORAMA

Fokus na europsku regionalnu i urbanu politiku

LJETO 2019. / Br. 69

Moravsko-Šleska nastala iz svoje industrijske prošlosti

DUH SURADNJE
PROGRAMA
INTERREG

PLANIRANJE
UNAPRIJED KROZ
INDUSTRIJSKU
TRANZICIJU

PANORAMA

U ovom izdanju...

Ljetno izdanje časopisa *Panorama* obuhvaća širok raspon tema i sadrži završnu, oproštajnu uvodnu riječ naše povjerenice na odlasku Corine Crețu.

U regionalnom je fokusu ovoga puta Moravsko-Šleska u Češkoj, s razgovorom s regionalnim predsjednikom Ivom Vondrákom, primjerima projekata i analizom načina na koji se regija nosi s prelaskom iz industrije ugljena na klimatski neutralno gospodarstvo. Također se pobliže bavimo transnacionalnom suradnjom kroz program Interreg isticanjem najboljih praksi i projekata s cijelog kontinenta te načinom na koji okvir kompetencija EU-a omogućuje djelotvorno upravljanje sredstvima EU-a.

U rubrici „Svojim riječima” donosimo razmišljanja dvaju zastupnika Europskog parlamenta u odboru REGI – Constanze Krehl i Jana Olbrychta. Također, čitat ćemo o iskustvima mlađih ljudi u medijskom programu Youth4Regions.

Saznajemo na koji način Mreža stručnih ureda za uvođenje širokopojasnog pristupa internetu pomaže u sužavanju digitalnog jaza među regijama i kako se međuregionalnom suradnjom pomaže poboljšati kibernetičku sigurnost. U rubrici s projektima posjetili smo Cipar, Francusku, Kanarske otoke i pograničnu regiju Italije i Austrije.

Ugodno čitanje!

AGNÈS MONFRET

*Voditeljica komunikacijskog odjela,
Glavna uprava za regionalnu i urbanu politiku,
Europska komisija*

4

10

26

44

UVODNI ČLANAK	3	MORAVSKO-ŠLESKA: DINAMIČNA LOKACIJA	26
PILOT-PROJEKTI ZA PROVEDBU INDUSTRIJSKE TRANZICIJE	4	TOČKE PODATAKA: SPRJEČAVANJE RIZIKA	36
OKVIR KOMPETENCIJA ZA UČINKOVITOST	8	LOKALNA SINERGIJA ZA KIBERNETIČKU SIGURNOST	38
INTERREG NA DJELU	10	VIŠEDIMENZIONALNA POLITIKA	40
ZELENO SVJETLO ZA ELEKTRONIČKI NADZOR	18	NOVOSTI UKRATKO	42
POGLED KOHEZIJSKE POLITIKE U BUDUĆNOST	20	BRŽI ŠIROKOPOJASNI INTERNET	44
POVEZIVANJE EUROPE	22	PROJEKTI S KANARSKIH OTOKA, CIPRA, IZ FRANCUSKE, AUSTRIJE I ITALIJE	47
MLADI U KOHEZIJI EU-A	24		

UVODNI ČLANAK

Dragi čitatelji,

u trenutku kada vi budete čitali ove riječi, ja ću već odstupiti s dužnosti povjerenice za regionalnu politiku. Unatoč tome, htjela sam iskoristiti ovaj naš tromjesečni sastanak kako bih vam rekla koliko sam počašćena da sam radila u službi kohezijske politike.

Kada je Junckerova Komisija započela s radom u studenome 2014., europski su građani očito očekivali da Unija riješi niz teških izazova: oporavak od gospodarske krize, stabilizacija eura i priprema EU-a za Pariški sporazum o klimatskim promjenama samo su neki od primjera. I to je upravo ono što smo nastojali učiniti, Planom ulaganja za Europu, uspostavom energetske unije i jedinstvenog digitalnog tržišta i, naravno, ulaganjima kohezijske politike.

Najnoviji podatci pokazuju da će jedan euro ulaganja kohezijske politike od prije pet godina generirati gotovo tri eura dodatnog bruto domaćeg proizvoda za pet godina. Ovaj primjer sam je po sebi razumljiv, ali učinak kohezijske politike nadilazi samo brojke.

Tijekom gotovo pet godina imala sam priliku posjetiti stotine regija diljem Unije i upoznati sve one predane ljude koji upravljaju i provode tisuće projekata EU-a na terenu. To jedinstveno iskustvo potvrdilo je moje uvjerenje da kohezijska politika jest i da će i dalje biti ključna za poboljšanje svakodnevnog života europskih građana. Njome su sredstva usmjerena bolnicama, školama, prijevozu, ruralnim područjima, prekograničnim regijama i udaljenim otocima. Kao glavna investicijska politika EU-a, pridonijela je izradi društvene, gospodarske i kulturne strukture koja nas sve drži zajedno.

Kako bi se dodatno poboljšao učinak kohezijske politike, tijekom mog mandata pokrenuto je nekoliko ključnih inicijativa. Pri tome mislim na Radnu skupinu za bolju provedbu koja je

pomogla mnogim državama članicama da učinkovitije iskoriste preostala sredstva iz razdoblja 2007. – 2013. godine, Skupinu na visokoj razini za pojednostavljenje radi pojednostavljenja pravila europskih strukturnih i investicijskih fondova korisnicima, naš poziv državama članicama da 2015. preusmjere dio svojih sredstava kohezijske politike na rješavanje migracijske i izbjegličke krize te dvije pilot-inicijative „Catching up” i „Regije ugljena u tranziciji” kako bi se regijama pružila potpora u njihovoj gospodarskoj transformaciji i pomoglo da bolje iskoriste globalizaciju i tehnološke promjene.

Sasvim je očito da je kohezijska politika najjasniji izraz europske solidarnosti. Zato sam tijekom pripreme prijedloga Komisije za programsko razdoblje 2021. – 2027., zajedno sa svim pristašama kohezijske politike, snažno zagovarala politiku koja će ostati u svim regijama. I uspjeli smo: nijedna regija, nijedan građanin neće zaostajati.

Naravno, kohezijskom se politikom ne bi mogli ostvariti opipljivi rezultati na terenu bez potpore svih lokalnih i regionalnih vlasti, država članica, civilnog društva, zajednica, voditelja projekata i korisnika. Njihovo uključivanje odražava suštinu politike: partnerstvo i međusobno povjerenje. Iduće će desetljeće donijeti mnoge nove izazove i morat ćemo se držati zajedno kako bismo se s njima nosili. A ja ću svojim radom nastaviti zagovarati vrijednosti kohezije i solidarnosti, stoga budite uvjereni da će se naši putovi ponovno sresti u okviru našeg europskog projekta. ■

Corina Crețu

Europska povjerenica za regionalnu politiku

Nadahnjivanje industrijske tranzicije u svim regijama

Suočen s globalizacijom, brzim tehnološkim promjenama i nužnim prijelazom na niskougljično gospodarstvo, EU radi na nizu regionalnih pilot-programa kako bi pronašao nove načine za pravednu podjelu koristi i osigurao da industrijska tranzicija bude uspješna za sve, gdje god živjeli.

Globalizacija, nova tehnologija i nastojanja u borbi protiv klimatskih promjena drastično i brzo preoblikuju način na koji živimo i radimo. Te promjene sa sobom donose niz mogućnosti. Izazov za Europsku uniju jest osigurati da svi građani u svim regijama imaju koristi od tih prilika i da se mogu bolje pripremiti za zajednice i radna mjesta budućnosti.

Dok neke regije u gospodarskom smislu imaju poteškoća, a druge su uspješne, brojne su zapele negdje u sredini. Unatoč tome što imaju visoko rangirana poduzeća, snažna sveučilišta i industrijsko naslijeđe kojim se mogu ponositi, mnogim njihovim tradicionalnim poduzećima i radnicima teško je držati korak s tempom tehnoloških promjena i promjenjivim obrascima proizvodnje.

Ostvarenje uspješne industrijske tranzicije na razini cijelog EU-a koja neće isključiti nikoga od tih ljudi i poduzeća zahtijeva značajna ulaganja u proizvodnju, osposobljavanje, istraživanje i inovacije, zajedno s dubinskim sustavnim transformacijama. Zbog toga je Europska komisija pokrenula niz pilot-programa

za koje se nada da će ponuditi dragocjene lekcije o tome kako osigurati da industrijska tranzicija bude uspješna za sve.

„Te strategije gospodarske transformacije moraju osigurati da budući gospodarski uspjeh izgrađen na inovacijama ne koristi samo nekolicini”, kaže Peter Berkowitz, voditelj Odjela za pametni i održivi rast u GU REGIO. „Jednostavno nije dovoljno dobro da ključni urbani centri gaze punom snagom naprijed, a da obližnje okolne gradiće i ruralna područja ostave za sobom.”

Aktiviranje potencijala

U suočavanju s pitanjem industrijske tranzicije Europa je suočena s pet opsežnih, povezanih izazova: pripremom radnika i poduzeća za poslove budućnosti, pomaganjem poduzećima iz svih gospodarskih grana da istražuju nove ideje i upotrebljavaju najnovije tehnologije, osiguranjem tranzicije regija na niskougljično gospodarstvo, promicanjem poduzetništva i novih vrsta poduzeća te poticanjem upotrebe novih tehnologija i obrazaca rada radi promicanja socijalne uključenosti.

Brojne regije opterećene prošlošću industrije s visokim razinama ugljika još se uvijek bore s naslijeđem pada u tradicionalnim sektorima. One su istovremeno suočene s prilagodbom na izazove četvrte industrijske revolucije koja donosi složene, digitalne i prilagođene sustave.

Europa mora ojačati sposobnost takvih regija za modernizaciju i inovacije time što će olakšati ulaganje u nove tehnologije i prigriliti promjene koje donosi digitalizacija te prelazak na niskouglično gospodarstvo.

Kohezijska politika glavni je instrument politike EU-a za bavljenje strukturnim promjenama povezanim s energetsom i industrijskom tranzicijom. Tijekom programskog razdoblja 2014. – 2020. 30 % sredstava, odnosno 120 milijardi EUR, dodijeljeno je regijama kako bi im se pomoglo da postanu konkurentnije i aktiviraju svoj inovacijski potencijal u kontekstu prilagođenih strategija pametne specijalizacije kojima se regijama pomaže da diverzificiraju svoja gospodarstva i stvore radna mjesta utemeljena na njihovim specifičnim prednostima.

Međutim, s obzirom da samo financiranje nije dovoljno, putem tri pilot-projekta Europske komisije nastoji se kapitalizirati prednosti Europe: njezinu raznolikost, dinamičnost i spremnost na iskušavanje novih pristupa na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

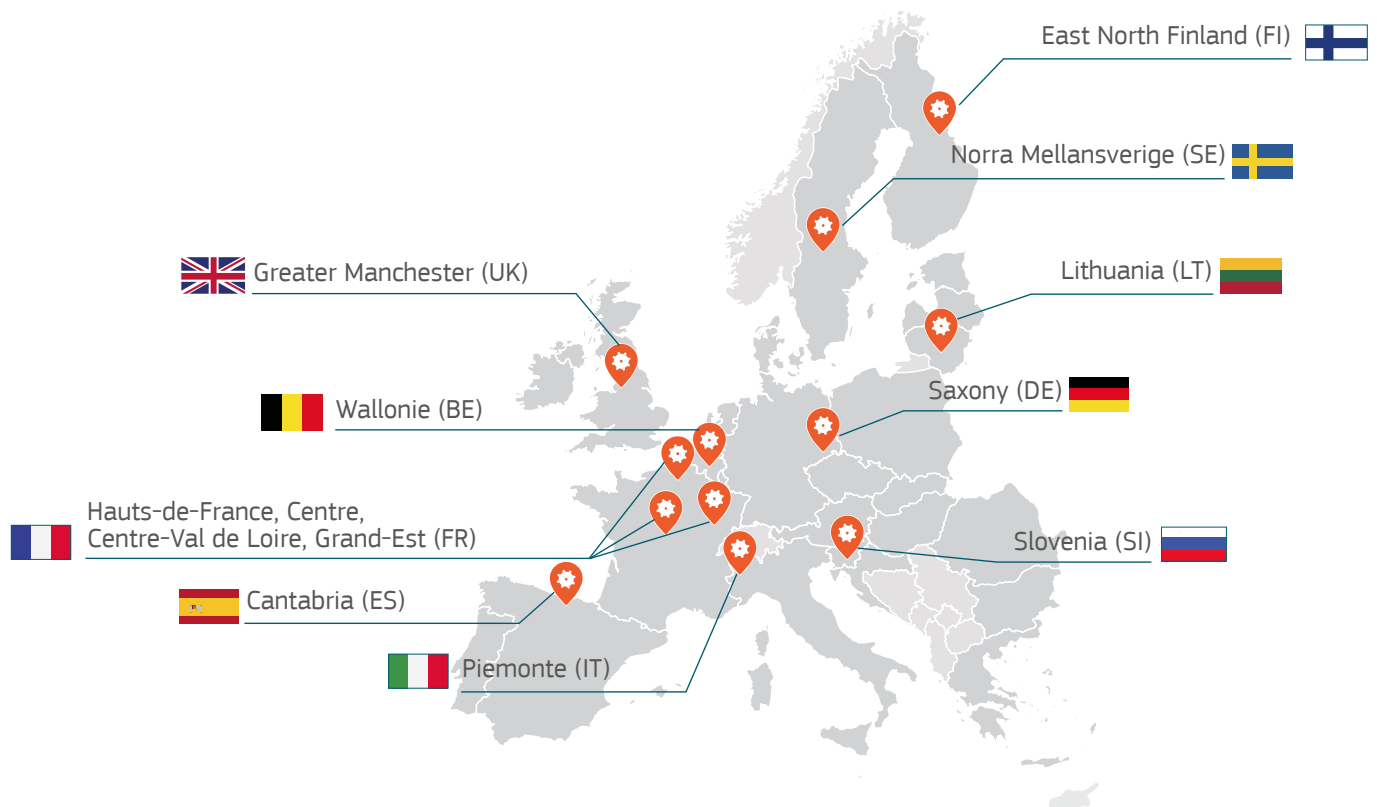
Živuču laboratoriji

Pilot-projekt **Regije u industrijskoj tranziciji** pokrenut je 2018. kako bi se pomoglo regijama da razviju nove pristupe jačanju rasta i produktivnosti unatoč industrijskoj tranziciji. Deset regija i dvije države članice surađuju sa specijalistima iz Komisije kako bi poboljšale svoj kapacitet za inovacije, uklonile prepreke ulaganjima, oboružale radnike odgovarajućim vještinama i pripremile se za industrijske i društvene promjene. Pilot-projektom nastoji se razviti ciljne alate politike kojima će se ti izazovi rješavati.

U prvoj su fazi timovi analizirali postojeće instrumente politike i identificirali izazove specifične za svaku regiju uz pomoć Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj i Komisije. Na temelju toga svakoj od deset regija i dvije države članice dodijeljeno je 300 000 EUR kako bi iskušale novi pristup industrijskoj tranziciji i testirale odgovor politike na jedan ili nekoliko izazova identificiranih tijekom održavanja radionica.

Regije u industrijskoj tranziciji

„Bit će to svojevrsan živući laboratorij gdje će svaka regija pokušati pronaći nova rješenja teških problema”, kaže Berkowitz. „Dobit će sredstva za provođenje tog pilot-projekta, a mi ćemo blisko surađivati s njima u prijenosu naučenih lekcija kako bi koristile i druge regije i gradovi. Mi u GU REGIO uvjereni smo da je raznolikost Europe njezina značajna prednost i moramo podupirati više eksperimentiranja.”

Postoji jasna potreba da se podupiru tradicionalna poduzeća, kao i poduzeća koja pokreću poslovanje, ističe on. Manja i starija poduzeća često raspolažu ograničenim kapacitetima za usvajanje i iskorištavanje novih tehnologija, posebice u slučajevima kada lokalna radna snaga ne posjeduje relevantne vještine, osposobljavanje i obrazovanje. Rješavanje tog izazova zahtijeva jaču povezanost između poduzetništva, višeg obrazovanja i politika strukovnog osposobljavanja.

Primjerice, mnoga su mala i srednja poduzeća (MSP-ovi) iz francuske regije Centre-Val de Loire suočena s trajnim neusklađenostima u vještinama i poteškoćama pri zapošljavanju i zadržavanju kvalitetnih zaposlenika. Ta će regija putem specijalizirane mreže za zapošljavanje uspostavljene u sklopu ovog pilot-programa nastojati raditi izravno s MSP-ovima kako bi definirala njihove potrebe zapošljavanja, pružila im individualnu obuku i dala podršku strategijama ljudskih resursa. Cilj je poboljšati upravljanje zaposlenicima, bolje predvidjeti izazove industrijske tranzicije i iskoristiti tehnologije koje mijenjaju prirodu radnih mjesta u industriji.

Regije moraju stvoriti i promovirati sustave otvorenih inovacija te razvijati financijske mehanizme za manja poduzeća, s poticajima za aktivnosti usmjerene razvoju inovativnih proizvoda. Lokalni MSP-ovi u Istočnoj i Sjevernoj Finskoj testirat će sustav vaučera među regijama koji im omogućuje da kupuju usluge kojima se potiču njihovi inovacijski kapaciteti i jača njihovo sudjelovanje u poljoprivredno-šumarskom sektoru. Tim će se programom ciljati projekti u sklopu kojih poduzeća razvijaju zajedničke investicijske projekte s organizacijama za istraživanja i tehnologiju i uspostavljaju inovacije u sektoru istovremeno potičući kružno gospodarstvo.

Zaštita zajednica

Drugi pilot-projekt, **Regije ugljena u tranziciji**, usmjeren je na bivše regije ugljena. U sklopu prijelaza na ugljično neutralno gospodarstvo u EU-u, smanjuju se proizvodnja i potrošnja ugljena – ta promjena sa sobom donosi niz društvenih i gospodarskih izazova. Trenutačno je oko 185 000 Europljana još uvijek izravno zaposleno u preostalim aktivnim rudnicima ugljena u 41 regiji u 12 zemalja EU-a. Otprilike je još 53 000 zaposlenih u elektranama na ugljen. Bez dugoročnog planiranja njihove budućnosti tranzicija će tim ljudima vjerojatno biti naporna. Regije koje su ranije ovisile o ugljenu mogle bi doživjeti desettljeća strukturne nezaposlenosti zbog pada industrije, uz značajne utjecaje na zajednice i javne financije.

Iako bi prijelaz na ugljično neutralno gospodarstvo trebao imati ukupno pozitivan utjecaj na EU, donositelji politika prepoznaju da on također ima potencijal povećati društvene i regionalne razlike. U pokušaju borbe protiv toga cilj Komisije vezan uz ovaj pilot-projekt jest pomoći regijama ugljena i regijama s visokim razinama emisija ugljika da planiraju strukturne promjene povezane s energetsom tranzicijom i da predvide negativne socioekonomske utjecaje.

Timovi sastavljeni od stručnjaka Komisije pružaju podršku 18 pilot-regija iz osam država članica, dok platforma na europskoj razini okuplja dionike, omogućuje pristup tehničkoj podršci i izgradnji kapaciteta te omogućuje regijama ugljena da podijele svoja iskustva s lokalnim i nacionalnim predstavnicima, socijalnim partnerima, industrijom i civilnim društvom.

Ti timovi surađuju s regionalnim i nacionalnim tijelima kako bi razvili rješenja kojima će se ubrzati proces diverzifikacije i tehnološke tranzicije. Oni također savjetuju regionalna tijela u vezi s pristupom financiranju, provedbom strategija pametne specijalizacije, poticanjem inovativnih poduzeća i provođenjem strategija dekarbonizacije. Financijska potpora dostupna je za ulaganja koja pridonose rastu i stvaranju radnih mjesta, poput inovacija, prijelaza na čistu energiju i socijalne uključenosti.

Ulaganje u inovacije

Treći i posljednji pilot-projekt je **Stvaranje novih lanaca vrijednosti putem međunarodnog ulaganja u inovacije**. Kako bi imali koristi od globaliziranog gospodarstva, europske regije i gradovi moraju u potpunosti iskoristiti mogućnost povećanja udjela inovativnih tehnologija i novih poduzeća na jedinstvenom tržištu. To znači povezivanje poduzeća, istraživača i javnih tijela diljem EU-a kako bi radili na razvoju prioritetnih područja pametne specijalizacije, kako bi uskladili svoje konkurentne prednosti i razvili inovativne programe.

Komisija je 2017. pokrenula poziv na temelju kojega je odabrala devet međuregionalnih partnerstava u sklopu kojih se sada iskušavaju novi pristupi izgradnji tih lanaca vrijednosti. Podršku partnerstvima pružaju timovi u sklopu Komisije koji uključuju stručnjake za niz područja. Također, za aktivnosti vezane uz porast i komercijalizaciju svako partnerstvo koristi se vanjskim savjetodavnim uslugama u vrijednosti do 200 000 EUR iz Europskog fonda za regionalni razvoj. Deseci regija predložili su ideje koje će se pretočiti u investicijske

projekte koji će se razviti u područjima uključujući biogospodarstvo, kibernetičku sigurnost, 3D ispis i morske obnovljive izvore energije.

Sadimo sjeme

Kohezijska politika za razdoblje 2021. – 2027. omogućit će državama članicama i regijama da daju podršku industrijskoj tranziciji na sveobuhvatan i fleksibilan način u sklopu nove generacije strategija pametne specijalizacije. Njome će se od regija i gradova zahtijevati novi načini rada, promjena u načinu razmišljanja i veća sposobnost razvoja i provedbe rješenja kojima će se osigurati da niti jedna regija ne zaostane. Stoga je potrebno hitno okupiti sve dionike i njihova znanja, osigurati razvoj utemeljen na iskustvu iz pilot-projekata te temeljito širenje dobrih praksi diljem EU-a.

„Na lokalnoj razini sadimo sjeme iz kojeg treba izrasti održiva i uključiva Europa”, kaže Berkowitz. „Regije, gradovi i MSP-ovi izvorište su svega, u gospodarskom smislu, naravno, ali također i u socijalnom i političkom. Sve su te niti isprepletene, a naše djelovanje mora se dotaknuti stvari koje su važne u svakodnevnom životu ljudi, gdje god živjeli.” ■

SAZNAJTE VIŠE

<https://europa.eu/lpG78Wk>

Bolje kompetencije za bolje upravljanje fondovima EU-a

Kako biste ocijenili stručne, operativne ili upravljačke sposobnosti koje vaša institucija treba za učinkovitije i djelotvornije upravljanje sredstvima EU-a? Kako možete utvrditi plan za razvoj takvih kompetencija? Okvir kompetencija EU-a nudi odgovor na oba pitanja.

Sve javne institucije uključene u upravljanje Europskim fondom za regionalni razvoj i Kohezijskim fondom – nacionalnim koordinacijskim tijelima, tijelima nadležnima za upravljanje, reviziju i certificiranje, zajedničkim tajništvima i posredničkim tijelima – mogu se koristiti okvirom kompetencija EU-a za utvrđivanje i rješavanje nedostataka u pogledu kompetencije te kako bi se prilagodile strategije osposobljavanja.

Alat, koji je razvila Glavna uprava za regionalnu i urbanu politiku (GU REGIO), uključuje:

- › **okvir kompetencija EU-a** koji uključuje niz kompetencija koje administracije i službenici moraju posjedovati i
- › **alat za samoocjenjivanje koji se temelji na mreži**, a koji zaposlenicima omogućuje ocjenjivanje vlastite razine stručne osposobljenosti za svaku kompetenciju potrebnu za profil određenog posla. Time će se pomoći definirati buduće ciljeve razvoja.

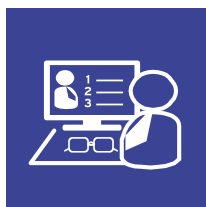
Javni službenici mogu upotrijebiti alat za ocjenu svojih znanja i kompetencija, a usmjerava ih intuitivni sustav bodovanja. Na taj način pomaže organizaciji i njezinim članovima da steknu svijest o vlastitim prednostima i nedostacima.

ALAT ZA SAMOOCJENJIVANJE

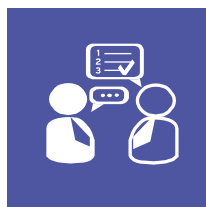
ALATOM ZA SAMOOCJENJIVANJE IDENTIFICIRAJU SE POTREBE RAZVOJA KOMPETENCIJA

*Zaposlenik/ica
ocjenjuje svoje
sposobnosti*

*Nadzornik daje
svoju ocjenu*

*Zaposlenik/ica
i njegov/njezin
nadzornik
razgovaraju
o rezultatima
ocjenjivanja*

*Generira se
pojedinačno
izvješće
s ocjenom*

*Rezultati
pojedinačnih
ocjena se
agregiraju*

Redovita upotreba alata pomaže u dizajniranju putova profesionalnog razvoja za članove osoblja. Važna značajka, osobito za rukovoditelje, jest mogućnost objedinjavanja podataka iz samoocjenjivanja svih zaposlenika, čime se dobiva pregled cjelokupne administracije. Stoga rezultati mogu poslužiti kao osnova za razvoj planova za učenje i razvoj kako bi se uklonili nedostaci.

Ovaj fleksibilan alat prilagođen korisniku obuhvaća cijeli niz kompetencija i može se primjenjivati na sve vrste administracija, neovisno o njihovoj veličini i prilagoditi njihovim potrebama, na primjer, ovisno o tome upravljaju li nacionalnim ili regionalnim programom. Može biti ključan alat za osmišljavanje, planiranje i uspostavljanje struktura, procedura i resursa za sljedeće programsko razdoblje kohezijske politike 2014. – 2020.

U konačnici, pridonosi poboljšanju funkcioniranja javnih uprava, a time i kvaliteti pruženih usluga građanima i poduzećima.

Na web-mjestu GU REGIO možete pronaći:

- › informacije o dobivanju pristupa alatu za samoocjenjivanje
- › upute za korisnike na 22 jezika i
- › brošuru i infografiku.

SAZNAJTE VIŠE

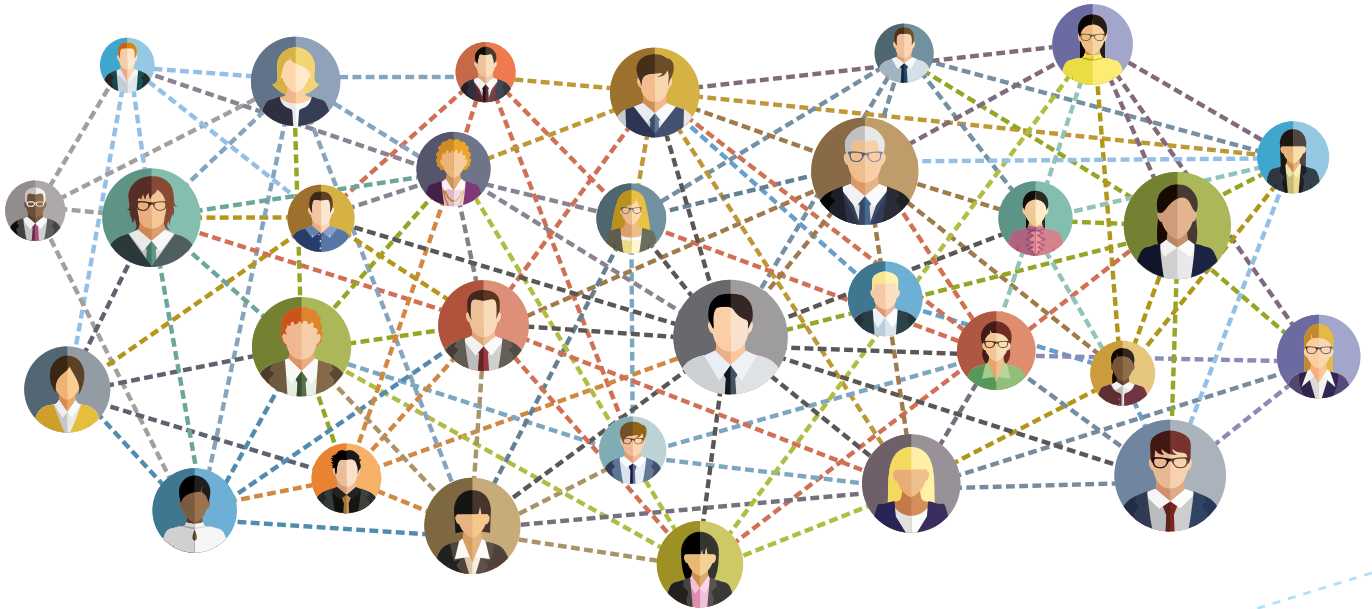
Da biste zatražili pristup ili primili povratne informacije o alatu, obratite se na adresu:

REGIO-COMPETENCY-FRAMEWORK@ec.europa.eu

Za više informacija i smjernice o upotrebi alata:

<https://europa.eu/CP84pW>

Interreg: Europski duh na djelu

Transnacionalna suradnja programa Interreg pomaže u rješavanju zajedničkih izazova i ostvarivanju koristi za građane u gradovima i regijama diljem Europe.

Tko osigurava rješavanje požara na području Balkana, pomorskih nesreća na Baltičkom moru, klimatskih promjena u alpskoj regiji, onečišćenje zraka u europskim metropolama ili zaštitu biološke raznolikosti oko ušća Dunava? To nisu samo pitanja od nacionalne važnosti, zbog čega je lako razumjeti zašto je suradnja preko nacionalnih granica i širih europskih područja ključna za zaštitu ljudi i prirode. A kako se ona odvija? Projekti transnacionalne suradnje programa Interreg trenutno pomažu u rješavanju zajedničkih izazova poput ovih.

Što je s uštedom energije usvajanjem novih tehnologija i istodobnim smanjivanjem emisija stakleničkih plinova? Ili testiranjem novih rješenja za ekološki prihvatljiviju, ali pristupačnu prometnu infrastrukturu u gradovima i udaljenim područjima? Najbolji je način razgovor sa susjedima: zajednički rad i razmjena znanja svima štede vrijeme i novac. Međutim, ono što funkcionira oko Mediterana nije nužno najbolje rješenje za srednjoeuropske regije.

Transnacionalna suradnja programa Interreg također nudi teritorijalnu koheziju. Kao poduzetnik možda imate ideju za novi proizvod, ali ne možete pronaći forum za raspravu o njemu ili laboratorij za njegovo testiranje. Pružanje pristupa i dijeljenje inovacijske infrastrukture u širim krugovima može se pokazati vrlo korisnim. Suradnja u sklopu programa Interreg pomaže u prepoznavanju takvih mogućnosti, poboljšava pristup istraživanjima i priprema mala i srednja poduzeća za osvajanje globalnih tržišta.

Dodana vrijednost

Projekti transnacionalne suradnje okupljaju ljude iz javnog sektora, istraživačkih i akademskih institucija te tvrtke i organizacije civilnog društva iz različitih zemalja. Pitanja od zajedničkog interesa motiviraju ih da se uključe u transnacionalnu suradnju kako bi pomogli izgraditi povjerenje preko granica i potaknuli europsku integraciju.

Diljem Europe uspostavljeno je petnaest transnacionalnih programa s 2,1 milijardom EUR iz proračuna EU-a za razdoblje 2014. – 2020. Transnacionalnom suradnjom osigurava se dodana vrijednost građanima kao i poduzećima diljem regija EU-a. Njome se demonstrira pragmatičan pristup osiguravanju sigurnije, zelenije, pametnije, povezanije i prosperitetnije Europske unije.

Transnacionalna suradnja, u okviru Europske teritorijalne suradnje (ETS), daje važnu dimenziju teritorijalnoj suradnji. Omogućuje nam da promotrimo naš kontinent iz šire strateške perspektive, omogućujući nam da bolje identificiramo mogućnosti i izazove s kojima se svakodnevno susreću naši građani, uprave i poduzeća. Vjerujem da smo učinili puno, a u Europi još puno toga možemo učiniti kroz transnacionalne projekte i na taj način povezati naš kontinent na smislen i strateški prihvatljiv način.

Karl-Heinz Lambertz, predsjednik Europskog odbora regija

TRANSNACIONALNA SURADNJA POMAŽE U REALIZACIJI MAKROREGIONALNIH STRATEGIJA

Makroregionalna strategija integrirani je okvir koji podupire Europsko vijeće, a kojim zemlje i regije u određenom geografskom području rješavaju svoje zajedničke izazove koji se ne mogu riješiti izolirano, već zahtijevaju transnacionalnu suradnju.

Trenutačno postoje strategije za četiri makroregije:

- > regija Baltičkog mora (EUSBSR)
- > dunavska regija (EUSDR)
- > jadranska i jonska regija (EUSAIR)
- > alpska regija (EUSALP)

Kako transnacionalni programi Interreg podržavaju strategije:

- > Transnacionalni projekti Interreg aktivno pridonose ciljevima i djelovanju strategije. Zauzvrat imaju koristi od političke podrške i veće vidljivosti.
- > Transnacionalni programi jedna su od mogućnosti financiranja provedbe strategija.
- > Transnacionalni programi osobito podržavaju upravljanje strategijama nizom mjera, od financiranja koordinatora prioriternih područja do organiziranja događanja s dionicima i promicanja strategija.

» Kada vidite da drugi ljudi vide iste mogućnosti, suočavaju se sa sličnim problemima i pronalaze načine da ih prevladaju i dođu do ne potpuno istih, ali sličnih zaključaka o tome što dalje učiniti, to nas osnažuje da možemo reći da je to tako i da se pojavljuje u svakoj zemlji. »

Partner projekta RemoAge, program za sjevernu periferiju i Arktik

ZAVRŠNO ODBROJAVANJE

Kada smo suočeni s prirodnim katastrofama, nesrećama koje utječu na veća zemljopisna područja, utjecajem klimatskih promjena ili smanjenjem biološke raznolikosti, očito je da je suradnja koja nadilazi granice najučinkovitiji način zaštite zajedničkih europskih dobara.

Šumski požari svake godine u prosjeku unište 4000 četvornih kilometara površine EU-a uz razoran utjecaj na ekosustave, ljudsko zdravlje i klimu. Osim toga, sve dulja sušna razdoblja pretvaraju polja i šume u gorivo za požare.

Partneri na projektu Interreg iz susjednih zemalja udružuju snage kako bi procijenili rizike i odgovorili na njih te kako bi učinkovitije zaštitili zahvaćena područja. Primjerice, internetska služba razvijena u sklopu projekta **DriDanube** nadzire suše i pravovremeno izdaje upozorenja u 10 zemalja diljem dunavske regije. „Uspostavljanje dijaloga među različitim dionicima na nacionalnoj ili regionalnoj razini omogućuje bolje razumijevanje problema. Zajedničkim radom postajemo spremniji”, govori Zorica Srđević s Poljoprivrednog fakulteta Sveučilišta u Novom Sadu u Srbiji. Strategijom međuinstitucionalnog upravljanja definira se suradnja među nacionalnim tijelima, poljoprivrednicima i tijelima koja upravljaju vodama prije, tijekom i nakon sušnih događaja, ne samo u svrhu razmjene informacija, nego i radi provođenja zajedničkih intervencija kada je to potrebno.

Od krize do upravljanja rizicima

„Šumski su požari endemske pojave s nesagledivim posljedicama po okoliš i stanovništvo. Zbog toga nam je potreban zajednički prostor za upravljanje izvanrednim stanjima, gdje možemo pomoći jedni drugima, promičući i kulturu solidarnosti i transnacionalnu suradnju”, kaže Juan José Muñoz Iglesias, voditelj službe za sprječavanje požara u Dezi, Galičija u Španjolskoj.

Zahvaljujući projektu Interreg **Fire RS**, Francuska, Španjolska i Portugal sada imaju bolji sustav praćenja potencijalnih šumskih požara. U praksi, španjolski satelit, portugalski dronovi i francuski kontrolni centar surađuju u sklopu sustava

kojim se detektiraju šumski požari u širim transnacionalnim područjima. Još jednim alatom Interrega, **WRF-SFIRE**, analiziraju se vremenski uvjeti – vjetar, temperatura i vlažnost – kako bi se spasilačke službe i zajednice u Bugarskoj, na Cipru i u Grčkoj obavijestilo o pitanjima kojima bi se požari mogli širiti. Sustav koji je bio razvijen u sklopu projekta Interreg **DISARM** preuzele su javne službe nakon uspješnog pilot-projekta tijekom požara u Grčkoj u ljeto 2018.

Osim objedinjavanja službi i alata razvijenih na transnacionalnoj razini, važan aspekt nošenja s kriznim situacijama je usklađivanje operativnih postupaka koje se pokazalo važnim, primjerice, tijekom fatalne pomorske nesreće talijanskog krizera *Costa Concordia* 2012. Sada se uz potporu projekta Interreg **DiveSMART Baltic** centri za koordinaciju spašavanja u Estoniji, Finskoj, Litvi, Poljskoj i Švedskoj koriste istim standardnim operativnim postupcima i izvješćima o stanju kako bi bolje i brže odgovorili na hitne slučajeve u zajedničkim vodama Baltičkog mora.

Rock-and-roll

Jedan od najznačajnijih prirodnih rizika u alpskom području predstavlja odron kamenja koji je, između ostalog, i rezultat odmrzavanja permafrosta. „U sklopu **RockTheAlps** lokalni eksperimenti šire se u okviru strategije EU-a za alpsku regiju s ciljem čvršće integracije službe šumskih ekosustava u zaštitu od odrona”, objašnjava Benjamin Einhorn, direktor Francuskog alpskog centra za sprječavanje prirodnih rizika. Novi transnacionalni popis s više od 10 000 slučajeva odrona početna je točka za izradu karata zona rizika zasnovanih na analizi i usporedbi topografskih uvjeta u zahvaćenim regijama. To omogućuje modeliranje preventivnih aktivnosti uz istovremeno bolje upravljanje šumskim ekosustavima kako bi se smanjio rizik od odrona.

Rastuća biološka raznolikost na poljoprivrednim zemljištima EU-a

Projekti Interreg također se bave krizom biološke raznolikosti. Jedan od primjera je projekt **PARTRIDGE** koji dokazuje da transnacionalna suradnja može pomoći u preokretanju alarmantnog pada biološke raznolikosti na europskim poljoprivrednim zemljištima. Koristeći se pristupom odozdo prema gore poljoprivrednici u regiji Sjevernog mora pretva-

raju 7 % svoje obradive zemlje u cvjetne gredice i uzgajališta kukaca kako bi pomogli životinjskom svijetu. Projekt je privukao značajan interes zahvaljujući bliskoj suradnji više od 300 poljoprivrednika, lovaca, zaštitnika prirode i lokalnih dobrovoljaca iz pet zemalja. Uistinu, vidljivi su obećavajući znakovi da se ptice i kukci vraćaju na lokacije manje od dvije godine kasnije. Povjerenik EU-a za poljoprivredu Phil Hogan i donositelji politika priključili su se poznatim šetnjama poljoprivrednim gospodarstvima u sklopu projekta PARTRIDGE kako bi saznali kako djeluju mjere koje su već usvojene u sklopu nizozemskih programa vezanih za poljoprivredu i okoliš. „Vjerujem da bismo mi poljoprivrednici trebali djelovati u skladu s prirodom, a ne protiv nje”, kaže Oliver Mehuys, flamanski poljoprivrednik i vlasnik lokacije koja je bila obuhvaćena pilot-projektom, govoreći o suradnji na projektu.

Svaki bi se građanin opredijelio za sigurniji EU s većom biološkom raznolikošću. Interreg prekograničnom suradnjom omogućuje zajednički odgovor na zajedničke izazove te približava ovu viziju ljudima.

DriDanube (Dunav):

<http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/dridanube>

FireRS (jugozapadna Europa):

<https://www.enerpatsudoe.fr/>

DISARM (Balkan-Mediteran):

<http://www.interreg-balkanmed.eu/approved-project/16/>

DiveSMART-Baltic (Baltičko more):

<https://projects.interreg-baltic.eu/projects/divesmart-baltic-4.html>

RockTheAlps (alpski prostor):

<https://www.alpine-space.eu/projects/rockthealps/en/home>

PARTRIDGE (Sjeverno more):

<https://northsearegion.eu/partridge>

Praćenjem odrona stručnjaci mogu izraditi karte sa zonama rizika radi boljeg upravljanja šumskim ekosustavima

STIŽE PROMJENA

Tri četvrtine emisija stakleničkih plinova u EU-u potječu iz energetske i prometnog sektora. Taj izazov predstavlja poticaj projektima Interreg da daju aktivan doprinos klimatskim i energetskim ciljevima u pogledu smanjenja emisija za 40 % do 2030., donoseći koristi građanima u njihovom svakodnevnom životu.

Uz niz tehnologija dostupnih diljem energetske lanca Europe, transnacionalni projekti šire prednosti uvođenja novih tehnologija vezanih uz energetske učinkovitost na cijelom kontinentu uz troškove sukladne našim mogućnostima.

Štednja energije na kućnom komforu

„Pronašli su rješenje za potrebu koja je postojala. Štedim značajne iznose na grijanju jer je sve puno bolje izolirano no prije”, govori Amélie Goblas iz Longueua u sjevernoj Francuskoj. Amélie je član jedne od obitelji koje se koriste prednostima projekta **E=O** kojim se stvara tržište prvokla-

Starije gradske zgrade, ali i lokalna naselja mogu imati koristi od ekološke obnove i inovativnih tehnika uštede energije

snih i povoljnih obnova kuća za postizanje nulte energetske razine. U tim je kućama potrošnja energije gotovo jednaka njezinoj proizvodnji. Koncept je razvijen u sjeverozapadnoj Europi na temelju jednostavne jednotjedne provedbe i slijedi uspješan nizozemski model u sklopu kojega je provedeno 2 000 obnova kuća diljem zemlje. Zahvaljujući projektu, 17 pilot-domova u Ujedinjenoj Kraljevini u potpunosti je obnovljeno, što je omogućilo da se obuhvati još 300 kućanstava. U Francuskoj će nakon 22 pilota biti prilagođeno još 6 500 domova.

Dok se obnova kuća s ciljem postizanja nulte energetske razine čini očiglednim izborom za smanjenje emisija stakleničkih plinova i doprinos ostvarenju europskih klimatskih i energetskih ciljeva, učinkovitost u zgradama nije ograničena na kućanstva. Primjerice, obnova zgrada u starim gradskim jezgrama obuhvaćena je projektom **ENER'PAT**, još jednim transnacionalnim projektom koji kao pilot-projekt obuhvaća obnovu četiriju zgrada u Portugalu, Francuskoj i Španjolskoj uz upotrebu netradicionalnih građevinskih materijala. „ENER'PAT nam omogućuje da testiramo tehnike ekološke obnove zgrada. Projektom se također podržava razmjena na razini EU-a koja potiče našu predanost i širi ovaj ambiciozan pristup na još tri grada u jugozapadnoj Europi”, kaže Jean-Marc Vayssouze-Faure, gradonačelnik Cahorsa u Francuskoj.

Dobro izolirani prozori s roletama štede energiju i omogućuju zdraviji životni prostor

Izazov mobilnosti

Četvrtina emisija stakleničkih plinova potječe iz prometnog sektora, zbog čega je naglašena potreba za čvrstom suradnjom među regijama kako bi se poboljšala učinkovitost sustava mobilnosti. U središnjoj Europi promet je drugi najveći sektor po potrošnji energije te najbrže rastući po pitanju upotrebe energije. Stoga su uspostavljene nove inicijative s područja središnje Europe, Sjevernog mora i Mediterana kako bi se uvele mjere za borbu protiv negativnih učinaka urbanizacije i povećanih prometnih zahtjeva.

Zahvaljujući projektu **RUMOBIL**, nakon pilot-projekata u osam zemalja središnje Europe rijetko naseljena rubna područja bolje su povezana novim uslugama mobilnosti. Putnici imaju koristi od informacijskih alata za mobilnost, aplikacija za korisnike, eksperimentalnih multimodalnih veza autobusa i željeznice te fleksibilnih usluga autobusnog prijevoza utemeljenih na angažmanu zajednice. Dokaz rezultata – poboljšane kvalitete života i ojačanog lokalnog gospodarstva – nove su usluge javnog prijevoza koje privlače nove putnike. Pilot-projektima se broj putnika u prosjeku povećao za 13 %, uz najveći rast od 28 % u češkoj regiji Vysočini.

Ograničena mobilnost i pristupačnost u gradovima i udaljenim područjima, nedovoljna povezanost s glavnim prometnim čvorištima i visoke emisije CO₂ značajni su izazovi za prometnu infrastrukturu. Kao što je vidljivo iz projekta **SHARE North**, Interreg pomaže javnim vlastima da poboljšaju to stanje. Njime je uspješno promoviran koncept zajedničkih čvorišta mobilnosti kroz ponudu privlačnih alternativa za individualno posjedovanje automobila te širenje koncepta od Bremena u Njemačkoj do općina u Belgiji i Norveškoj. Zahvaljujući Interregu brojni pobornici koncepta dijeljenja automobila u Bremenu odlučili su ili prodati vlastiti automobil ili ga uopće ne kupiti, što je rezultiralo smanjenjem za otprilike 6 000 automobila u privatnom vlasništvu. To odgovara uštedi 25 tona CO₂ u razdoblju od dvije i pol godine i time se oslobađa urbani ulični prostor površine veće od 10 nogometnih terena!

Još jedan velik izazov pružanje je podrške prihvaćanju i provedbi tih pionirskih pristupa koji pružaju mogućnost fleksibilnije i čistije mobilnosti. Primjerice, time se bavi zajednica projekata Mediterranean Urban Transports kojima se pružaju rješenja u sklopu lokalnih planova održive urbane mobilnosti. Zajednica udomičuje mrežu od sedam projekata kojima se

provode pilot-aktivnosti u više od 30 gradova Mediterana, u rasponu od mreža za elektro-mobilnost i pametnih sustava mobilnosti do borbe protiv prometnih zagušenja koja su rezultat mobilnosti turista. Primjerice, talijanski turistički grad Misano Adriatico usvojio je plan mobilnosti zahvaljujući projektu **MOBILITAS**. Njime će se smanjiti dnevni promet na cestama na kopnenom dijelu za 6,2 % te na cestama u priobalju za 14,7 %, čime će se emisija CO₂ smanjiti za 6,6 % odnosno 7,5 % na tim dvjema vrstama cesta.

Biciklističke staze pomažu smanjiti upotrebu automobila u Adriatic Misanu u talijanskoj obalnoj regiji Emilia-Romagna

Interreg dokazuje kako strateški prekogranični rad ispunjava potrebu za zajedničkim aktivnostima s ciljem poboljšanja energetske učinkovitosti i pristupa ekološkim i fleksibilnim mogućnostima mobilnosti, istovremeno donoseći građanima opipljive koristi.

E=0 (sjeverozapadna Europa):

www.nweurope.eu/e=0

ENER'PAT (jugozapadna Europa):

www.enerpatsudoe.fr

RUMOBIL (središnja Europa):

www.interreg-central.eu/Content.Node/rumobil.html

SHARE-North (Sjeverno more):

www.share-north.eu

MOBILITAS (Mediteran):

mobilitas.interreg-med.eu

AKO ME POKRENEŠ, NEĆU NIKADA STATI

Pokretanje posla izazovno je, a vođenje uspješnog poduzeća još je teže. Ono zahtijeva vještine, kreativnost, znanje i pristup financiranju. U sklopu transnacionalnih projekata Interreg, gradovi i regije surađuju preko granica i uče kako bolje podržati poduzetnike u svim fazama njihova poslovnog putovanja.

Mala i srednja poduzeća predstavljaju 99 % svih poslovnih subjekata u EU-u. Ona također stvaraju otprilike 85 % novih radnih mjesta i osiguravaju dvije trećine zaposlenosti u privatnom sektoru u EU-u.

No samo 37 % Europljana htjelo bi biti samozaposleno u usporedbi s 51 % građana u SAD-u i Kini. U sklopu projekata Interreg gradovi i regije surađuju sa stručnjacima za obrazo-

vanje i stručnjacima za potporu poslovanju iz cijele Europe kako bi to promijenili. Razmjenjuju iskustva i razvijaju nove pristupe potičući mlade ljude da postanu poduzetnicima.

Partneri na projektu **Atlantic Youth Creative Hubs** stvorili su transnacionalnu platformu za osnaživanje mladih kreativaca. U sklopu „kreativnih okupljanja” oni pomažu ljudima u dobi između 16 i 30 godina da realiziraju svoje poslovne ideje od početka. Jedan od njih je João koji kaže da je „pronašao inspiraciju, osposobljavanje i obuku za poduzetništvo te mnogo toga naučio o upravljanju robnim markama”. Danas je on uspješan mladi modni dizajner u Portugalu. Ubrzo nakon kreativnog okupljanja pridružio se svijetu mode i dizajnerskom inkubatoru tvornice Santo Thyrsu u Portu te pobijedio na natječaju za Nove modne dizajnere Portugala, debitirajući na najvažnijem nacionalnom modnom događanju u Portugalu.

Pomoć za početak početnika

João je dokaz da je poduzetnički duh važan, ali da nije dovoljan. Pokretanje poduzeća zahtijeva vještine i znanja koja mladim poduzetnicima često nedostaju. Transnacionalnim projektom **CERIEcon** to se mijenja u središnjoj Europi. Novi pristup inspiriranju i obrazovanju mladih ljudi koji imaju poslovne ideje iskušava se u osam zemalja. PlayParks su suradničke akademije koje potiču uzajamno socijalno učenje. One pomažu u plasmanu stvarnih proizvoda poput prirodne gume za žvakanje naziva „Alpengummi” koja se počela pojavljivati u supermarketima. „Tijekom šest mjeseci koje smo proveli u PlayParku u Beču dobili smo dragocjene povratne informacije i osposobljavanje za razvoj svog poslovnog plana”, kažu osnivači Claudia Bergero i Sandra Falkner.

Korak dalje za inovacije

Iskustvo pokazuje da bez neprekidnih inovacija čak i obećavajuća poduzeća koja pokreću poslovanje poput Alpengummi mogu ubrzo prestati napredovati. Kako stoga općine i istraživačke organizacije mogu podržati poduzetnike da nastave s inovacijama? Zahvaljujući projektima Interreg testiranje novih usluga poput radionica dizajna osnažuje istraživanje unutar poduzeća.

„Transnacionalna suradnja omogućuje nam pristup najnovijim rezultatima istraživanja i poslovnim modelima. To nam

Ribari rade uz pitoreskne bijele plaže oko Trave di Portonovo u blizini grada Ancona u Italiji

u praksi pomaže da uvedemo nove projekte na tržište”, kaže Maciej Bartoszek iz Perfectwoodhouse. On je jedan od brojnih poduzetnika koji imaju koristi od projekta Interreg **BALTSE@NIOR**. U dizajnerskim radionicama diljem regije Baltičkog mora projektom se nadahnjuje proizvođače namještaja da stvore pametne proizvode prilagođene potrebama starijih ljudi, poput zrcala koje prikazuje personalizirane poruke i stolca koji mjeri krvni tlak. Sve dizajnerske metode i alati bit će dostupni u internetskoj knjižnici kako bi se poduzećima pomoglo da ostvare pristup određenim potrebama starijih u pojedinoj zemlji, prilagode svoje proizvode i kako bi im se olakšao ulazak na druga tržišta. Istovremeno, integracija novih tehnologija u tradicionalnu izradu namještaja ima pozitivan utjecaj na starije koji žele dulje ostati neovisnima.

To jednako vrijedi i za druge sektore. U sklopu projekta **ARIEL** u jadranskoj i jonskoj regiji održavaju se okupljanja za posredovanje kojima se podržavaju manja ribogojilišta i poduzeća koja se bave akvakulturom. Poduzetnici i istraživači zajednički traže tehnološka i netehnološka rješenja za izazove s kojima su suočeni. „Ako želimo više lokalne proizvodnje hrane i konkurentan europski sektor malih ribogojilišta i akvakulture, uzgajivači ribe moraju surađivati sa znanstvenim i poslovnim organizacijama”, govori Basilio Ciaffardoni, talijanski uzgajivač ribe koji je profitirao nakon jednog takvog posredničkog okupljanja.

Bolji pristup financiranju

Pristup financiranju još je jedno ključno pitanje vezano uz ekspanziju poduzeća i inovacije. Florence Gschwend iz Chrysalix Technologies u Ujedinjenoj Kraljevini priznaje da

„im uvijek nedostaje novca s obzirom na to da su poduzeće u ranoj fazi razvoja.” Njezino poduzeće razvija inovativan proces frakcioniranja biomase s pomoću jeftinih ionskih tekućina. Transnacionalni projekti Interreg poput **BioBase-4SME** nude učinkovit način testiranja novih ideja kako bi se poboljšao pristup financiranju za takva poduzeća. U sklopu projekta razvijen je sustav vaučera kojim se podržava komercijalizacija inovacija na području biogospodarstva u nastajanju u sjeverozapadnoj Europi. „Ovaj nam je kupon pomogao da izvučemo veću vrijednost iz sredstava koja smo primili, povezujući nas s organizacijom vještom u pomaganju poduzećima u ekspanziji”, potvrđuje Florence.

AYCH (područje Atlantika):

<http://www.aych.eu>

CERlecon (središnja Europa):

<https://www.interreg-central.eu/Content.Node/CERlecon.html>

BALTSE@NIOR (Baltičko more):

<https://projects.interreg-baltic.eu/projects/baltsenior-30.html>

ARIEL (jadranska i jonska regija):

<https://ariel.adrioninterreg.eu/>

BioBase4SME (sjeverozapadna Europa):

<http://www.nweurope.eu/projects/project-search/bio-innovation-support-for-entrepreneurs-throughout-nwe-regions/>

Transnacionalna suradnja Interrega

IDEJA

U svojoj početnoj fazi projektom AYCH razvijena je platforma za osposobljavanje, individualnu obuku, poslovne ideje i inspiraciju.

PODRŠKA PODUZEĆIMA KOJA POKREĆU POSLOVANJE

Projektom CERlecon prenose se ključne vještine i znanja potrebni za osnivanje poduzeća.

TEHNIČKA PODRŠKA

Poduzeticima je potrebna podrška kako bi stvarali inovacije putem istraživanja, radionica i posredničkih susreta poput onih koje organizira ARIEL.

FINANCIJSKA POTPORA

Pristup financiranju ključan je za rast poduzeća i inovacija, kao što pokazuje BIOBASE4SME.

Inovativni sustav praćenja mijenja prekograničnu suradnju

Sustavom eMS programa Interact uštedeno je gotovo 20 milijuna EUR i izgrađena je zajednica unutar Interrega koja podržava inovacije, suradnju i usklađivanje.

Razgovori o sustavima praćenja rijetko su uzbudljivi. Međutim, elektronički sustav praćenja (eMS), razvijen kao sustav praćenja zajednice za potrebe Interrega u sklopu programa Interact koji financira EFRR, odskade od tog trenda.

Prije trenutačnog financijskog razdoblja u programima Interrega – čiji su proračuni puno manji od glavnih programa – uglavnom su se izrađivali vlastiti sustavi praćenja koji su odgovarali istim krovnim pravnim zahtjevima na neznatno različite načine.

Za programe Interrega koji su specijalizirani za promicanje suradnje i prekogranično usklađivanje to nije bio pravi pristup.

Snaga u brojevima

Četiri programa voljna surađivati kako bi razvili sustav praćenja na razini zajednice odgovorila su na poziv Interacta za novim pristupom. Novi sustav praćenja (eMS), izgrađen sukladno načelu „odozdo prema gore” dostupan je putem besplatnih licenci svim programima Interrega.

Prvotni koncept bio je da će doći do uštede novca poreznih obveznika EU-a čak i ako samo tih pet programa, uključujući Interact, bude upotrebljavalo sustav eMS te da će se to pokazati izvrsnim primjerom suradnje.

Do danas je 37 programa potpisalo licence za upotrebu eMS-a, čime se štedi do 20 milijuna EUR u usporedbi s pristupom bez suradnje. Šire prednosti sustava eMS istražene su u sklopu procjene utjecaja koju je proveo Centar za istraživanje europskih politika pri Sveučilištu Strathclyde u Škotskoj.

Neovisnom procjenom zaključeno je da upotreba eMS-a od programa zahtijeva da budu fleksibilni i usvoje zajednički pristup osnovnom upravljanju programima i procesima. Ta je fleksibilnost stvorila dodatne kapacitete i prilike za inovacije u sklopu programa.

Nadalje, zajednica uspostavljena kako bi pružila podršku razvoju softvera postala je sredstvom daljnjeg usklađivanja.

4 milijarde EUR Fondovima suradnje upravlja eMS

38 % Interreg programi koriste se softverom eMS-a

20 milijuna EUR Uštedeno pristupom suradnje

82 % Ocjena zadovoljstva korisnika

» Kao novouspostavljeni program eMS ne samo da nam je pomogao u ispunjavanju zahtjeva za e-kohезiju, već nam je pružio i sustav izgrađen na kolektivnom iskustvu upravljanja programima zajednice programa Interreg. »

Barbara Di Piazza, voditeljica zajedničkog tajništva, program Interreg ADRIION u procjeni utjecaja na temelju slučaja (travanj 2019.)

Uključeni programi podijelili su svoja shvaćanja složenih pravnih pitanja te pristupe upravljanju programima. Također su razvili i podijelili programske dodatke koji su temeljnom sustavu eMS dali dodatne funkcionalnosti.

Procjena koristi

Od svog osnutka eMS je prerastao u sustav praćenja i upravljanja za otprilike trećinu svih programa Interreg. Podržava i velike programe koji su mogli priuštiti razvoj vlastitih sustava, kao i male koji bi se borili s identifikacijom sredstava za ekvivalentan sustav.

Pristup sustavu eMS manjim je programima posebice omogućio digitalizaciju procesa prijave, što je uštedjelo ljudske resurse i smanjilo stope pogreške.

Koristi eMS-a bile su dijelom šire procjene pet Interactovih dugoročnih intervencija: stvaranja Alata za usklađenu provedbu (HIT); baze podataka keep.eu; razvoja usklađenog brenda Interreg; kao i potpore Interacta makroregionalnim strategijama.

Kao karakteristika cilja Interacta da se poboljša javna uprava te su intervencije značajno povećale učinkovitost i djelotvornost provedbe programa i njihova upravljanja te povećale otpornost tijela programa za nošenje s vanjskim promjenama.

Odbor za praćenje Interrega trenutno razmatra mogućnost da u sljedećem programskom razdoblju zajednici Interrega omogući sustav praćenja. ■

SAZNAJTE VIŠE

www.interact-eu.net

PANORAMA
pozdravlja vaše
priloge!

Rubrika Svojim riječima časopisa *Panorama* u kojoj dionici na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini navode svoja postignuća za razdoblje 2014. – 2020. I dijele svoja stajališta o tekućim i ključnim

raspravama o kohezijskoj politici nakon 2020. godine. *Panorama* pozdravlja priloge na vašem jeziku koje možemo objaviti u narednim izdanjima. Obratite nam se na adresu regio-panorama@ec.europa.eu za dodatne informacije o smjernicama i rokovima.

Kohezijska politika: rješavanje budućih izazova

Constanze Krehl
*Zastupnica u Europskom parlamentu
i koordinatorica europskih socijalista
u Odboru za regionalni razvoj (REGI)*

U posljednjih nekoliko desetljeća kohezijska politika bila je jedan od najuspješnijih alata Europske unije za postizanje prosperiteta i jednakosti kroz solidarnost među regijama.

Kohezijska politika ne samo da je bila odgovorna za smanjenje razlika među zemljama i regi-

jama i da je pomagala manje razvijenim regijama da ne zaostaju, već je pomogla u ostvarivanju važnih političkih prioriteta EU-a, što je još jedan od njezinih glavnih ciljeva.

U budućnosti želimo suvremenu kohezijsku politiku koja uči iz prošlosti, ali teži progresivnom rješavanju izazova sadašnjosti i budućnosti.

Stoga želimo kohezijsku politiku koja stvara održive poslove i istodobno poštuje Pariški sporazum i UN-ove ciljeve održivog razvoja. Europski izbori ponovno su nam pokazali da mladi ljudi žele da se hrabrije borimo protiv klimatskih promjena i da moramo uzeti u obzir učinke svih naših politika na okoliš i građane.

Kohezijska politika može biti glavni pokretač u EU-u prema gospodarstvu bez ugljika ako se njome postavi pravi okvir. Njome se mogu podržati inovacije na ovom području, kao i pomoći regijama da se prilagode potrebnim promjenama, primjerice u sustavima javnog prijevoza.

Nadalje, želimo kohezijsku politiku kojom će se poduprijeti regije u rješavanju

glavnih izazova budućnosti, kao što su globalizacija, klimatske promjene i migracije. Suvremena kohezijska politika također mora nastaviti našu borbu protiv siromaštva, socijalne isključenosti i diskriminacije.

Želimo nastaviti pomagati građanima da ostvare svoje osobne ciljeve i izazove. I dalje ćemo se brinuti da u potpunosti uključimo regije i njihove potrebe te one civilnog društva i socijalnih partnera.

Stoga će kohezijska politika biti važan instrument za postizanje političkih prioriteta EU-a i za osiguravanje uspješne budućnosti Europske unije. ■

Europski parlament

Ulaganje u buduću ulogu kohezijske politike

Uloga i važnost kohezijske politike razvili su se tijekom posljednjih godina. Vremenom su se njezini zadatci proširili i postala je jedan od glavnih alata ulaganja EU-a.

Prvobitno je glavni cilj kohezijske politike bio smanjiti razlike među europskim regijama tijekom 1970-ih, 1980-ih i 1990-ih godina. Služila je ne samo za smanjenje razlika među regijama, već i za jačanje njihove konkurentnosti.

Istodobno se povećao interes za urbanu dimenziju, posebice integrirani pristup koji je postao posebno važan. Slijedom toga kohezijska se politika polako transformirala iz svog početnog „tradicionalnog pristupa” – temeljenog isključivo na infrastrukturnim ulaganjima – u novu verziju koja uključuje socijalnu dimenziju.

Nadalje, tijekom vremena, kohezijskom se politikom također počelo odgovarati na nove izazove kao što su klimatske promjene, digitalizacija i tehnologije IKT-a. Pametni gradovi počeli su se brzo širiti, a regije su shvatile da trebaju razviti

Jan Olbrycht
*Zastupnik u Europskom parlamentu
i koordinatorica Europske narodne
stranke u Odboru za regionalni razvoj
(REGI)*

svoje strategije pametnih specijalizacija kako bi ojačale svoju konkurentnost.

Važno je napomenuti da je dio sredstava kohezijske politike također učinkovito uloženo u jačanje novih istraživačkih centara i suradnju među njima kako bi se postigla izvrsnost i kako bi se moglo konkurirati za financiranje programa Obzor 2020. Promatrajući tekuću raspravu ne može se previdjeti da postoji snažna tendencija da se kohezijska politika ograniči na njezinu izvornu ulogu – tj. smanjivanje nejednakosti i na taj način umanjivanje njezina značaja za ulaganja.

Takvu promjenu smatram nepovoljnom jer podcjenjuje i čak zanemaruje postignuća kohezijske politike u području pokretanja ulaganja i decentralizacije, uključujući sudjelovanje javnosti.

Nije slučajno da se, u potrazi za uštedama u budućem proračunu EU-a 2021. – 2027., proračun koji je Komisija predložila za kohezijsku politiku smanjuje u usporedbi s trenutačnom financijskom perspektivom. Tijekom tekućeg mandata Europski se parlament snažno protivio smanjenju kohezijske politike u budućnosti.

Nadam se da će se rasprava o kohezijskoj politici nastaviti i omogućiti joj da u potpunosti predstavi svoje višedimenzionalno značenje. ■

Europski parlament

MEDIJSKI PROGRAM YOUTH4REGIONS

Medijskim programom Youth4Regions podupire se razvoj sljedeće generacije novinara specijaliziranih za regionalnu politiku. Njime se te mlade Europljane potiče da izvješćuju o projektima koje financira EU.

Samit zahtijeva Europu bližu svojim građanima

Na temelju nedavnog Europskog samita regija i gradova 2019. održanog u Rumunjskoj mladi francuski novinar i pobjednik blogerskog natječaja #EUinMyRegion Amaury Bisiaux razmišlja o ciljevima i nastojanjima Deklaracije iz Bukurešta.

Osmi europski samit regija i gradova održan je 14. i 15. ožujka 2019. u Bukureštu u Rumunjskoj. Otprilike 700 lokalnih i regionalnih izabраниh predstavnika predstavilo je „Deklaraciju iz Bukurešta” koju je sastavio Odbor regija s ciljem „jačanja demokratskih temelja Europske unije”.

„Europska unija treba svoje regije i gradove jednako toliko koliko oni trebaju Europsku uniju”, stoji u Deklaraciji iz Bukurešta koja je rezultat tromjesečnog rada Europskog Odbora regija, a koja je konačno usvojena na samitu u prijestolnici Rumunjske.

Europa prolazi kroz sudbonosnu godinu, s obzirom na očekivanja da će tijekom europskih izbora doći do rasta populizma te na izlazak Ujedinjene Kraljevine iz Unije. Tijekom samita glavni pregovarač EU-a za Brexit Michel Barnier izrazio je svoju zabrinutost vezano uz mogućnost Brexita bez dogovora, navodeći „bezbrojne posljedice” koje bi takav izlazak imao, posebice za Ujedinjenu Kraljevinu, na ljudskoj, društvenoj, gospodarskoj i financijskoj razini.

Ponovno na pravom putu

EU mora okrenuti novi list ako ne želi nestati. U eri globalizacije, digitalne revolucije i klimatskih promjena Europa se mora prilagoditi, a da se pri tome ne odrekne svojih vrijednosti. Deklaracija iz Bukurešta započinje prisjećanjem da „je Europska unija [bila] utemeljena na načelima slobode, solidarnosti, demokracije.”

Problem je što danas većini naših sugrađana Europa prečesto podrazumijeva Bruxelles: europsku prijestolnicu koja odlučuje o svemu. Ankete prikazuju viziju EU-a koja je previše birokratska, pretjerano nejasna i predaleka – ukratko, previše udaljena od svojih građana. Prema najnovijim podacima Eurobarometra, 58 % Europljana više ne vjeruje institucijama EU-a.

Za Odbor regija, rješenje ne bi trebalo doći „odozgo”, nego „s dna”, od lokalnih i regionalnih izabраниh predstavnika. Ne Europa nacija, nego Europa regija. Zapravo, samit je pronicljivo održan pod krilaticom „(Ob)nova Europe” – nadahnuće za Deklaraciju iz Bukurešta.

Doista, cilj te Deklaracije upućene europskim vođama jest (ponovno) osnovati EU, „ojačati osjećaj pripadnosti [mladih ljudi] europskom projektu” te stoga izbjeći da „europska integracija postane reverzibilan proces”. No kako se taj europski osjećaj može usaditi mlađoj generaciji koja daleko najmanje sudjeluje na izborima?

„Demokracija započinje u našim regijama i gradovima“

Nedostatak sudjelovanja na političkim izborima ne znači odsustvo iz političkog života. Danas to vidimo kod mnogih mladih ljudi u cijeloj Europi koji su predani klimi, povećanju socijalne pravde i demokraciji – mladi ljudi nisu odsutni iz debate.

Međutim, Europa koja ima tendenciju biti vrlo hijerarhijska, vrlo birokratska, zasnovana je na jednom ključnom načelu: supsidijarnosti. Načelo supsidijarnosti brani ideju da Unija može intervenirati samo ako države nešto ne mogu bolje učiniti same. To znači da se uvijek daje prednost nižoj instanci u mjeri u kojoj je ona učinkovita u provođenju javne politike.

Međutim, ako najučinkovitija razina nije ni razina EU-a niti nacionalna razina, već regionalna, zašto se ne bismo spustili na lokalnu razinu? „Demokracija započinje u našim regijama i gradovima. Lokalno odabrani službenici najbliži su ljudima i u svakodnevnom su kontaktu s građanima“, rekao Karl-Heinz Lambertz, predsjednik Europskog odbora regija.

Ako je EU prije svega gospodarska i financijska unija kao što su njezini osnivači htjeli, onda „se socijalna prava moraju izjednačiti s gospodarskim pravima.“ To se postiže djelujući na tri sastavnice: gospodarstvo, socijalno područje i okoliš, kako bismo uistinu mogli provesti ciljeve održivog razvoja UN-a.

Sve to zahtijeva „veću decentralizaciju“ i posljedično, više od svega, ulaganja. Zbog toga se Deklaracijom iz Bukurešta također traži „ambiciozan proračun“ za EU. Hoće li Europa biti voljna više vjerovati svojim gradovima i regijama kada je u pitanju upravljanje? Ovo je velik izazov za sljedeću Komisiju koja će preuzeti mandat kasnije tijekom godine nakon europskih izbora.

Tijekom samita Karl-Heinz Lambertz i predsjednik Europskog gospodarskog i socijalnog odbora Luca Jahier još su jednom pozvali europske institucije da rade na „trajnom mehanizmu za konzultacije“. Iako su preporuke tih dvaju Odbora samo savjetodavne, OR je od 2015. organizirao već više od 200 dijaloga spajajući 40 000 građana. Odbor također zahtijeva da se sljedeći proračun EU-a (2020.) poveća s 1 % na 1,3 % bruto nacionalnog dohotka EU-27. ■

Amaury Bisiaux studirao je političke komunikacije na sveučilištu Sorbonne u Francuskoj. Kao pobjednik blogerskog natječaja organiziranog u okviru GU Regio EU in MyRegion 2018., bio je nagrađen trodnevnom tečajem političke komunikacije u Bruxellesu te je potom odabran kao akreditirani mladi novinar koji će izvještavati sa sastanka na vrhu u Bukureštu.

SAZNAJTE VIŠE

<https://cor.europa.eu/en/summit2019>

Dobrovoljna razmjena mladenačkih ideja za jačanje kohezije u Europi

Osmi europski samit regija i gradova koji je održan u Bukureštu u Rumunjskoj 14. – 15. ožujka 2019. okupio je više od 900 nacionalnih, lokalnih i regionalnih vođa te vođa EU-a iz cijele Europe s ciljem dijaloga vezanog uz budućnost Europske unije te načina učinkovitijeg uključivanja građana u europski projekt. Suorganizatori okupljanja bili su Europski odbor regija, rumunjsko predsjedništvo Vijeća Europske unije te rumunjska delegacija u OR-u. Tijekom samita usvojena je deklaracija lokalnih i regionalnih vođa o budućnosti Europe s ciljem iznošenja njihova mišljenja prije početka sljedećeg mandata institucija EU-a. <https://bit.ly/2Y6aEbV>

U nastavku prenosimo dojmove i mišljenja dvoje mladih novinara IVY-a koji su prisustvovali samitu.

Moje iskustvo u Europskoj volonterskoj službi uključivalo je rad na projektu vezanom uz visoko obrazovanje na portugalskom sveučilištu Minho u Bragi. Također sam sudjelovao u IVY-u u sklopu programa Interrega za južnu baltičku regiju u Gdanjsku u Poljskoj.

EUROPA KOHEZIVNIJA NO IKAD

Kao volonter IVY-a u zajedničkom tajništvu programa Interrega za južni Baltik imao sam priliku prisustvovati 8. europskom samitu regija i gradova koji je prvenstveno bio usmjeren na važnost kohezijske politike.

Kako bi se promicao uravnotežen razvoj Europske unije, mora se nastojati ojačati njezinu gospodarsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju u skladu s načelom supsidijarnosti.

Pojedine države članice EU-a, posebice one manje razvijene, nisu u stanju same ublažiti i riješiti izazovne probleme poput neadekvatne infrastrukture s kojima se njihove regije susreću. Doista, strateška upotreba europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF) je ključna, kao što je tijekom

samita naglasila europska povjerenica za regionalnu politiku Corina Crețu.

Putem svojih projekata „od ljudi za ljude” kohezijska politika predstavlja učinkovit alat za stvaranje i održavanje veza među građanima EU-a, ne samo na lokalnoj razini, nego posebice u regijama i gradovima država članica. Također je uključena u različite prekogranične programe poput Interrega. Nadalje, ona podrazumijeva konsolidaciju strukturiranog i trajnog dijaloga, zahvaljujući uzajamnom razumijevanju između institucija EU-a, poput Europske komisije, i regija država članica – putem učinkovitog i funkcionalnog upravljanja na više razina. Njihov je cilj odgovoriti na nove globalne izazove i ojačati duh jedinstva među ljudima Europe. To je sama srž osnaživanja dodane vrijednosti kohezijske politike, sukladno Deklaraciji iz Bukurešta: „Sagradimo EU od temelja s našim regijama i gradovima.”

Danilo Distefano

Kao bivša francuska volonterka IVY-ja, bila sam u misiji pri Uredu za europske poslove regije Emilia-Romagna (Italija), gdje sam pomagala oko projekata Interreg MED.

OD INTERREGA NA TERENU DO SAMITA REGIJA I GRADOVA

S obzirom da sam volonter IVY-a, prisustvovanje samitu regija i gradova bilo je prilika da istražim kohezijsku politiku iz nove perspektive. Inicijativa IVY predlaže da se mladi Europljani integriraju u lokalne institucije koje sudjeluju u transregionalnim programima Interreg te podupire i promiče njihova postignuća u zajednicama. To mi je omogućilo da pomognem uključiti regiju Emilia-Romagna (Italija) u takve programe te da svjedočim suradnji IVY-ja s njegovim akademskim, poslovnim i privatnim partnerima na terenu.

Njihova djelovanja – koja izrastaju iz europskih prioriteta – preporuke koje se od dna prema vrhu upućuju nacionalnim i europskim vlastima nadopunjuju neprestani dijalog istovremeno postavljajući pitanja o ovlastima za provođenje reformi i politika i za ostvarivanje utjecaja na europskoj razini koje se dodjeljuju na svakoj političkoj razini.

Takvi su razgovori vođeni u Bukureštu, gdje je 150 lokalnih vođa bilo pozvano da sudjeluje u raspravi o potrebi da lokalne razine upravljanja imaju snažniji utjecaj na europska pitanja.

S demokracijom, blizinom i solidarnošću kao tri najvažnije teme samita, postignut je konsenzus o ključnoj ulozi lokalnih i izabranih vlasti u borbi s uobičajenim i/ili specifičnim izazovima s kojima su današnja društva suočena, putem boljeg znanja i dosega.

No kako oni mogu obnoviti Europu, kao što stoji u nazivu samita? Izazov je dovesti EU bliže njegovim građanima. Brojni sudionici rekli su da bi predizborne kampanje za Europski parlament trebale biti više europske, a manje usredotočene na nacionalne programe. S ciljem promicanja povjerenja i povezanosti Odbor regija zagovara više kanala demokratskog sudjelovanja i potrebu da se snažan utjecaj kohezijske politike učini vidljivijim i prepoznatljivijim za europske građane, počevši, primjerice, od malenih inicijativa kao što je IVY.

Elodie Joseph-Auguste

Moravsko-Šleska regija: pametna, inovativna i uravnotežena

Moravsko-Šleska regija, smještena na sjeveroistoku Češke Republike, treća je najnaseljenija regija u zemlji. Iako je visoko industrijalizirana, može se pohvaliti prekrasnim planinskim krajolicima, trima velikim zaštićenim područjima i nekoliko manjih prirodnih rezervata.

Kao jedna od 14 administrativnih regija Češke, ova je regija u prošlosti bila podijeljena između povijesnih pokrajina Moravske i Šleske. Čak i glavni grad regije, Ostrava, ima moravski (Moravská Ostrava) i šleski (Slezská Ostrava) dio.

Uz površinu od 5427 km², regija je početkom 2019. imala 1 203 299 stanovnika. Ona ima najveću gustoću naseljenosti u Češkoj nakon Praga (222 na km²). Najveći grad regije je Ostrava s gotovo 300 000 stanovnika.

Godine 2017. bruto domaći proizvod Moravsko-Šleske regije iznosio je 18,017 milijardi EUR, generirajući 9,38 % nacionalnog BDP-a. BDP po glavi stanovnika u regiji iznosi 82,4 % nacionalnog prosjeka odnosno 74 % prosjeka EU-a.

To je jedna od industrijski najrazvijenijih regija Češke, pri čemu je industrija stvorila 41,7 % njezina BDP-a u 2017. godini. Zaposlenost je trenutačno na najvišoj razini od 2000. – udio zaposlenih dosegao je 59,4 % 2017., što je najviša brojka u 10 godina. Ključni industrijski sektori obuhvaćaju industriju željeza i inženjerstvo, dok industrija automobila ima sve važniju ulogu tijekom proteklih 10 godina, zajedno s informacijskom tehnologijom. Regija također njeguje dugu rudarsku tradiciju (vidjeti u nastavku).

Godine 2018. udio stanovnika sa sveučilišnim obrazovanjem bio je 16,8 %. Trenutačno Moravsko-Šleska regija umjereno kotira u usporedbi s Europom kada je u pitanju razina inovacija. Istraživanja, razvoj i inovacije pretežno predvode velika tehnološka poduzeća koja djeluju na međunarodnoj razini.

Početak 2017. godine uspostavljen je Moravsko-Šleski inovacijski centar s misijom poticanja rasta i inovacija unutar poduzeća. U regiji je nedavno stvoreno nekoliko velikih industrijskih zona, znanstvenih i tehnoloških parkova i provode se ostali projekti koji privlače zanimljiv portfelj ulagača. U Ostravi je smješten centar za super-računalstvo IT4Innovations koji pruža usluge i znanstvenim istraživačkim timovima i poduzećima.

Dobra povezanost

Većina regija ima dobru infrastrukturu autocesta. Mnogi gradići i sela imaju koristi od povezanosti s autocestom D1 i željezničkim koridorom. Po pitanju tranzitnih koridora, regija je smještena na zemljopisno povlaštenoj lokaciji, s poveznicama prema Poljskoj i Slovačkoj. Međunarodna zračna luka ima dovoljne kapacitete za zrakoplove, putnike i teret. Visokorazvijeni integrirani sustav javnog prijevoza znači da gotovo 80 % stanovnika živi u zajednicama koje su povezane s mrežom željeznica.

Tri zaštićena područja iznimne prirodne ljepote u regiji čine 17,3 % njezina zemljopisnog područja. To su planinska područja Beskidi i Jesenske planine te močvare rijeke Odre i područje Poodří. U Moravsko-Šleskoj regiji niz je velikih zdravstvenih odmorišta; rudarska istraživanja dokazala su da se čistoća vode iz bivših rudnika ugljena u Ostravi može mjeriti s vodom u lječilištima te se izrađuju planovi za njezino iskorištavanje.

Regija ima i bogato kulturno naslijeđe – krajolik krasi 103 dvorca i tvrđave. Tu se održavaju i brojni međunarodni glazbeni festivali uz niz ostalih kulturnih, sportskih i društvenih događanja, poput juniorskog svjetskog prvenstva u hokeju na ledu koje će se održati krajem 2019.

Rukovoditelji inovativnih poduzeća cijene kvalitetu života u regiji. Glavne prednosti uključuju pristupačnost planinskih područja, kulturne i sportske aktivnosti, zdravstvenu skrb, sadržaje za cijelu obitelj, smještaj i priliku za održavanje dobre ravnoteže između posla i privatnog života. ■

SAZNAJTE VIŠE

<https://www.msk.cz/index-en.html>

Regija ugljena u tranziciji

Tranzicija na klimatski neutralno gospodarstvo može imati ukupan pozitivan utjecaj na gospodarstvo EU-a. Bez obzira na to, odmak od tradicionalnih sektora poput ugljena za sobom povlači niz izazova i mogao bi povećati socijalne i regionalne razlike. Zbog toga se ovim procesom dubinske modernizacije mora kvalitetno upravljati, osiguravajući poštenu i društveno prihvatljivu tranziciju za sve.

Komisija je u okviru Energetske unije pokrenula inicijativu za pružanje prilagođene podrške tranziciji u regijama ugljena. Cilj je pomoći tim regijama da isplaniraju strukturne promjene povezane s njihovom energetsom tranzicijom i da se pobrinu za potencijalne negativne socioekonomske utjecaje.

Nacionalni timovi sastavljeni od stručnjaka Komisije pružaju podršku, dok platforma koju je Komisija organizirala na europskoj razini okuplja sve relevantne dionike i osigurava pristup tehničkoj potpori i izgradnji kapaciteta.

Nacionalni timovi blisko surađuju s regionalnim i nacionalnim vlastima te drugim relevantnim akterima kako bi razvili rje-

šenja kojima se ubrzava proces gospodarske diverzifikacije i tehnološke tranzicije. Oni također vode regije najboljim putem kako bi pristupile dostupnim sredstvima, dale veću težinu svojim strategijama pametne specijalizacije, potaknule inovativna poduzeća i provele strategije dekarbonizacije. To uključuje sredstva kohezijske politike koja osiguravaju stabilan i dugoročan investicijski okvir.

Regije ugljena dijele svoja iskustva putem platforme koja okuplja regionalne i nacionalne predstavnike, socijalne partnere, industriju i civilno društvo s ciljem dijeljenja najboljih praksi i uzajamnog učenja. Europa ima 41 regiju u kojima još postoje aktivni rudnici u 12 država članica, uključujući Moravsko-Šlesku regiju te regije Ústí nad Labem i Karlovy Vary u Češkoj. Rudarski sektor zapošljava 10 000 ljudi u Moravsko-Šleskoj regiji koja se platformi priključila u ožujku 2018.

Prvi val zatvaranja jama započeo je 1989. Sadašnji drugi val ima izravan utjecaj na sva područja života: budući da je ta regija dom nekoliko velikih industrijskih korporacija koje ovise o ugljenu, njezina bi transformacija mogla smanjiti broj ljudi koji je napuštaju jer su izgubili radna mjesta. Istovremeno, tradicionalne toplane i elektrane kojima je ugljen pogonsko gorivo će se zatvoriti, što bi moglo podići cijene energije. Postojeće elektrane morat će biti zamijenjene, što će zahtijevati ogromne napore i značajna financijska sredstva.

< Zgrade u nekadašnjem rudniku Barbora, u blizini Karviná, pretvaraju se u višenamjenske prostore za slobodno vrijeme

Novi početak

Češka je Vlada pokrenula program pod nazivom RE:START kojemu je cilj pomoći u transformaciji regija koje su suočene sa strukturnim izazovima. Vlada je glavni jamac programa iako se on ne financira na nacionalnoj razini. RE:START se koristi postojećim mehanizmima za pristup javnim sredstvima iz europskih i nacionalnih programa. Njime je omogućena najava zasebnih poziva za tri regije na koje se to odnosi ili davanje prioriteta regijama ugljena u nacionalnim pozivima, primjerice putem bonusa. Trenutačno su kandidatima na raspolaganju programi ukupne vrijednosti 700 milijuna EUR.

U sklopu programa RE:START stvorena je strategija restrukturiranja kojom se utvrđuje nekoliko ključnih stupova transformacije za Moravsko-Šlesku regiju. Cilj je pomoći lokalnim poduzećima da se prilagode promjeni te da privuku strana ulaganja koja nose veću dodanu vrijednost. Prioritet je potpora istraživanju i razvoju uz koristi za gospodarstvo tog područja. Nije zaboravljeno niti lokalno stanovništvo, jer regija nastoji pružiti bolje prilike za izobrazbu usmjerenu na tehničke predmete, na taj način uklanjajući prepreke povezane s mogućom društvenom nestabilnošću.

Jedna takva transformacijska inicijativa je projekt Okoliš nakon rudarenja usmjeren na područje između gradova Karviná, Havířov i Orlová, na koje je rudarenje ugljena znatno utjecalo tijekom protekla tri stoljeća. Neki su rudnici još uvijek aktivni, no planira se njihovo zatvaranje, čime se postavlja pitanje kako pronaći novo, smisleno i funkcionalno rješenje za tu regiju.

Postoji potencijal za upotrebu lokacija nekadašnjih rudnika za laku industriju, zabavne parkove, istraživanja i razvoj, višefunkcionalne svrhe ili u svrhu kratkoročne rekreacije. U tijeku su radovi da se jezero Karvinské moře i okoliš „nagnute” crkve koja je utonula 37 metara tijekom proteklih 300 godina učine privlačnijima. Pronalaze se novi načini upotrebe proizvodnih dvorana rudnika Barbora i 80 metara visokog ulaza u rudnik František. ■

SAZNAJTE VIŠE

<https://restartregionu.cz/in-english/>

Ponosan na regiju i njezinu dinamičku tranziciju

O sjeveroistočnom dijelu Češke često se govorilo kao o čeličnom srcu zemlje, domu čvrstih i otpornih ljudi. Danas se na regiju gleda na potpuno drukčiji način. Časopis *Panorama* pozvao je regionalnog predsjednika Ivu Vondráka da objasni transformaciju Moravsko-Šleske u jednu od najdinamičnijih lokacija u zemlji koja potiče inovacije i obrazovanje te koja istovremeno svake godine privlači sve više turista.

G. predsjedniče, Moravsko-Šleska prolazi kroz transformaciju. Koju je ulogu u tom procesu imalo pristupanje Češke EU-u?

I dalje vjerujem da je pristupanje zemlje EU-u prije 15 godina bilo ispravan korak koji je našoj regiji i, najvažnije od svega, svim ljudima koji ovdje žive, donio brojne koristi. Moravsko-Šleska ima dugačku povijest industrije koja je proizašla iz njezinih bogatih ugljenih slojeva. Korito Gornje Šleske sadržava najveće depozite ugljena u zemlji, a ugljen se ovdje rudario od 18. stoljeća.

Pad rudarenja započeo je krajem prošlog stoljeća što je regiji i njezinim stanovnicima bio šok. Pristupanje Češke EU-u pomoglo nam je da se nosimo s promjenama i počnemo pripremati za budućnost „bez ugljena”. Nadolazeća propast rudarenja utjecat će i na druge industrije koje izravno ovise o ugljenu kao što su proi-

zvodnja čelika i proizvodnja električne energije. Pravi način suočavanja s tim promjenama jesu poticanje inovacija, digitalizacija i razvoj novih vještina.

Vjerujem da idemo u pravom smjeru. Teška industrija prije je zapošljavala većinu ljudi u našoj regiji. Informacijska tehnologija i proizvodnja vozila sada zapošljavaju jednako kao i industrija čelika, što su dobre vijesti s obzirom na to da svojim ljudima trebamo nuditi zanimljive prilike za radna mjesta. Moravsko-Šleska dugo je patila zbog pada broja stanovnika. Najnovije brojke obećavajuće su s obzirom na to da se broj osoba koje napuštaju regiju u godinu dana prepolovio, a cilj nam je zaustaviti gubitak talentiranih, iskusnih i mladih ljudi. To podrazumijeva osiguravanje dostupnosti dobrih radnih mjesta s dobrom plaćom i dobrim prilikama za odmor u ugodnom i zdravom okruženju.

Na koji način pomažu sredstva EU-a? Možete li izdvojiti neke određene projekte?

Financiranje europskim sredstvima uvelike je pridonijelo kvaliteti života u Moravsko-Šleskoj. Najvažniji projekti bili su u području prijevoza, socijalnih službi i zdravstvene skrbi, znanosti, istraživanja i inovacija. Mnogi se projekti ne bi ostvarili bez sredstava EU-a ili bi se ostvarili, ali puno sporije i u manjem opsegu.

Europska bespovratna sredstva uvelike su pridonijela rekonstrukciji i razvoju prometne infrastrukture. Prometna infrastruktura visoke kvalitete gospodarski je multiplikator s pozitivnim učincima na zapošljavanje i gospodarsku stabilizaciju. Drugačije rečeno, regija je uložila 207 milijuna EUR u rekonstrukciju i popravak cesta s pomoću financijskih sredstava iz Regionalnog operativnog programa EU-a za Moravsko-Šlesku i iz

» Platforma za regije ugljena u tranziciji ključan je element; vidjeli smo odluku Europske komisije u pozitivnom svjetlu. »

vlastitih resursa. Jedno od najvećih ulaganja, otprilike 21 milijun EUR, bilo je u obilaznicu Opava kojom su smanjene gužve u gradu.

Važna su bila i ulaganja u zdravstvenu skrb: europskim financijskim sredstvima omogućena je izgradnja operacijskih dvorana u bolnici u Frýdek-Místeku, a s pomoću njih izgrađeni su i opremljeni odjeli za pacijente u šleskoj bolnici u Opavi.

Gotovo 228 milijuna EUR potrošeno je na izgradnju istraživačkih centara usredotočenih na energiju, okoliš i super računalstvo okrenuto budućnosti. Izgradnja moderne industrije 4.0 za nas je važna jednako kao i potpora pametnim tehnologijama u našim gradovima i regijama.

Resursi kojima možemo pristupiti iz europskih fondova važni su za razvoj naše regije. Platforma za regije ugljena u tranziciji ključan je element; vidjeli smo odluku Europske komisije u pozitivnom svjetlu. Prijelaz na električnu energiju s niskom razinom ugljika podržava i češka vlada kroz program RE:START kojim se žele riješiti posebne potrebe regija ugljena u tranziciji.

Kako namjeravate upotrebljavati buduća europska financijska sredstva?

U Moravsko-Šleskoj utvrđeni su ključni stupovi njezine transformacije na temelju vladine strategije restrukturiranja. Želimo nastaviti podržavati lokalne tvrtke kako bi se mogle nositi s promjenama i dovesti više poduzeća usmjerenih na rast i izvoz, i čeških i stranih. Ključni prioritet jest potpora istraživanju i razvoju koja će koristiti lokalnom gospodarstvu. Ovdje smo zauzeli aktivan pristup u suradnji s lokalnim tijelom iz Ostrave i sveučilištima kako bismo uspostavili Moravsko-šleski inovacijski centar (MSIC). Tim smo korakom pokrenuli veću upotrebu inovacija, pomažući tvrtkama da napreduju. Pokretanje MSIC-a bilo je apsolutno nužno za našu regiju. To je mjesto na kojemu se povezuju odvažne ideje i talentirani ljudi i mjesto na kojemu se može izraditi budući smjer regije. Vjerujem da se MSIC može proširiti kako bi nudio širi portfelj usluga koje podržavaju poduzeća, inovacije i odvažno planiranje.

Drugi važan partner u razvoju naše regije jest Moravsko-šlesko poduzeće za ulaganje i razvoj (MSID) koje potiče razvoj ne samo kroz poduzetništvo

i marketing, već i kroz ulaganja. I Moravsko-šleski pakt za zapošljavanje (MSPakt) pomaže nam u upravljanju regionalnim tržištem rada. Zajedno, MSIC, MSID i MSPakt značajno pridonose razvoju naše regije jačanjem konkurentnosti i kvalitete života njezinih stanovnika. Vjerujem da smo uz pomoć EU-a postigli jako dobar početak i da možemo nastaviti i dovršiti transformaciju.

Ne sjedimo prekriženih ruku; imamo vrlo specifične planove. Primjerice, projektom Okoliš nakon rudarenja, žele se pronaći razboriti i djelotvorni načini iskorištavanja rudarskih područja koja su pretrpjela negativne učinke zbog rudarenja. U planu nam je i izgradnja složenog centra za rehabilitaciju u Třinecu i modernizacija plućnog odjela u bolnici u Frýdek-Místeku. Radimo i na strateškim projektima kako bismo poboljšali obrazovne standarde. Znamo kako dobro iskoristiti europska financijska sredstva naglašavanjem kvalitete života naših građana i okoliša. Bilo bi mi drago vidjeti nastavak potpore koja dolazi u našu regiju iz Europe zato što je ona iznimno važna i za Moravsko-Šlesku i za ljude koji u njoj žive. ■

Novo lice područja Dolní Vítkovice

Dolní Vítkovice su jedinstveno industrijsko područje koje uz povijesni prikaz očuvanog originalnog procesa „ugljen-koks-željezo” nude mjesto na kojemu ljudi mogu provesti svoje slobodno vrijeme i naučiti više o svijetu prirode ili industriji.

Tu je 1828. godine osnovana željezara za kojom je uslijedio rudnik ugljena, stvarajući industrijski karakter regije koja zapošljava tisuće ljudi. Međutim, proizvodnja je prekinuta 1998. godine.

Ta je situacija postavila pitanje kako se odnositi prema tom jedinstvenom industrijskom području. Jedna je mogućnost bila potpuno ga srušiti. Na sreću, konačna je odluka bila da će se područje ponovno izgraditi, pretvarajući kompleks u jedinstveni edukacijski, kulturni i društveni centar koji trenutačno upotrebljavaju mladi i stari posjetitelji (pogledajte videozapis).

1. Gong: u prošlosti je ovdje bilo smješteno 50 000 kubnih metara pročišćenog plina iz visokih peći. Sada Gong može ugostiti do 2000 posjetitelja koji sudjeluju u edukativnim, kulturnim i socijalnim događanjima. Tu se održavaju predavanja za sveučilišne studente, međunarodne konferencije i kongresi te radionice, tečajevi i umjetničke izložbe.

2. Boltov toranj: Davnih dana, gotovo 1 200 tona sirovog željeza proizvodilo se u utrobi visoke peći br. 1 na dnevnoj razini. Danas je posjetitelji razgledavaju u sklopu vođenih tura koje prate proces proizvodnje željeza slijedeći istu rutu

POBJEDNIČKI NIZ PILOT-PROJEKTA SOCIJALNOG STANOVANJA U OSTRAVI

Uz fokus na uključive mjere i socijalno stanovanje projekt „Mjesto koje zovem dom” osigurao je nagradu RegioStars za 2018. U 3. kategoriji: Stvaranje boljeg pristupa javnim uslugama. U sklopu projekta obnovljeno je 150 stanova u trećem gradu po veličini u Češkoj za obitelji koje bi inače morale živjeti u ispodstandardnim uvjetima. Također su razvijeni procesi kojima se olakšava pristup stanovima, okvir za suradnju s gradskim okruzima te socijalna podrška za stanare koja im pomaže da vode stabilnije i sigurnije živote te da sudjeluju u zajednici.

<https://europa.eu/!JR33tP>

3.

4.

5.

6.

kojom su se transportirale sirovine za proizvodnju sirovog željeza u „najstarijoj dami tvornice” – koja je ime dobila po tome što joj temelji datiraju još iz 1911. Od svibnja 2015. moguće je posjetiti novi dodatak Boltova tornja u kojem je smješten najviši kafić u Ostravi.

3. Znanstveni i tehnološki centar: Lokacija koja se prostire na 14 000 m² predstavlja znanost i tehnologiju kao zabavnu igru, otkrivajući tajne modernih tehnologija. Ovdje su predstavljene znanstvene misterije, zanimljivosti iz svijeta vezane uz istraživanja i tehničke ideje. Mladi i odrasli istraživači mogu naučiti kako funkcioniraju gradovi, radio ili ljudsko tijelo, što je duga ili kako brodovi mogu ploviti morima. Ova arhitektonski impresivna građevina dom je izvrsno opremljenim učionicama, predavaonicama, kino-dvorani kapaciteta 200 mjesta te modernoj tehničkoj i audio-vizualnoj opremi.

4. Znanstveni i tehnološki centar: Dva divovska kompresora od 900 tona okružena su s više od 100 interaktivnih izložaka koji objašnjavaju znanost i tehnologiju na zabavan način. Posjetitelji mogu vidjeti stvari koje nikada prije nisu vidjeli te razumjeti čak i najsloženija tehnička pitanja među povijesnim kompresorima i pokretnim izlošcima. Mogu pokušati razvaljati svoju vlastitu čeličnu ploču, izgraditi željezni most ili proizvesti električnu energiju – pa čak i „poletjeti”u svemir.

5. Kreativni centar Hlubina: Od 2015. lokacija bivšeg rudnika crnog ugljena Hlubina otvorena je kao sastavni dio starog industrijskog kompleksa. Iz starih je zgrada izrasla

nova umjetnička četvrt koja nastoji sudionike obrazovati po pitanju društvenih znanosti te umjetnosti i zanata. Nekadašnji pogoni i upravne zgrade postali su višežanrovski kulturni centar s kinima, prostorijama za glazbene probe i studiom za snimanje, dvoranama za prezentacije, studijima i plesnim salama.

6. Festivalski park: Ova lokacija okruženje je kojem nema ravna kada je u pitanju održavanje velikih i intimnijih festivala i događanja za manji broj posjetitelja na prostoru od 200 000 m² s industrijskim krajobrazom.

Sve te atrakcije stvorene su uz doprinos iz fondova EU-a: Ovdje je provedeno 8 projekata zahvaljujući EFRR-u koji je omogućio gotovo 48 milijuna EUR. Ukupna ulaganja u te projekte iznosila su gotovo 70 milijuna EUR.

Transformacija je u regiju donijela i sinergijski učinak uz realizaciju desetaka projekata na različitim područjima. To je područje postalo neizbježnim korakom u ponovnom oživljavanju obrazovnih i slobodnih aktivnosti ne samo na lokalnoj razini nego i diljem cijele Moravsko-Šleske regije. ■

SAZNAJTE VIŠE:

<http://www.dolnivitkovice.cz>

<https://www.youtube.com/watch?v=a3rR5VJK5p4&t=79s>

Financiranje EU-a potiče turizam u Moravsko-Šleskoj

Europski fondovi također pomažu poboljšati turistička odredišta u regiji Moravsko-Šleska time što poboljšavaju objekte za posjetitelje i lokalne turiste.

Gradići u podnožju Beskida među najboljim su odredištima za posjetiti u Češkoj. Niti jedan posjetitelj ne bi smio propustiti kušanje mirisnog paprenjaka u Štramberku, gradu koji je zbog svoje ljepote prozvan „moravskim Betlehemom”. Slično tome, Nový Jičín ima jedan od najljepših gradskih trgova u zemlji. Posjetitelji mogu doživjeti izvanrednu interaktivnu izložbu u Centru za posjetitelje Nový Jičína koja priča priču o dugogodišnjoj gradskoj tradiciji izrade šešira. Izložbi su dodijeljena sredstva EFRR-a u iznosu 238 436 EUR, a ukupna je vrijednost projekta iznosila 511 929 EUR.

Još jedan dragulj u podnožju Beskida je gradić Příbor – rodno mjesto Sigmunda Freuda. Osim rodnim domom slavnog utemeljitelja psihoanalize, gradić se također može pohvaliti pijarističkim samostanom iz 17. stoljeća. Opsežna obnova zgrade privukla je sredstva EFRR-a u dvije faze, u ukupnom iznosu 1 059 580 EUR, dok je ukupan trošak iznosio 1 295 519 EUR. Pomlađivanje slavni samostanskih vrtova također je provedeno uz pomoć sredstava EU-a. Samostan uključuje spomen-dvoranu Sigmunda Freuda, knjižnicu i izložbu o povijesti Příbora.

Zdravstvene atrakcije

U podnožju Jesenskih planina nalaze se pitoreskne toplice Karlova Studánka koje se mogu pohvaliti najčišćim zrakom u središnjoj Europi. U međuvremenu u Bruntálu – najstarijem gradu u Češkoj – turisti mogu posjetiti dvorac ili isprobati wellness centar Bruntál koji uključuje vodene atrakcije. Ukupna je rekonstrukcija koštala 5 617 409 EUR, od čega je doprinos EU-a iznosio 1 860 464 EUR.

Još jedna zanimljiva atrakcija u tom području je povijesna uskotračna željeznica koja datira iz 1898. I prolazi od Tře-mešná u Šleskoj do Osoblaha duž „puta sa stotinu zavoja”. Projekt modernizacije i razvoja uskotračne željeznice djelomično je financiran sredstvima EU-a (142 801 EUR od ukupno 350 940 EUR), a uključivao je i kupovinu povijesnih vagona namijenjenih ekskurzijama.

Iz Jesenskih planina biciklisti se mogu uputiti Šleskom panoramskom rutom koja vodi iz Krnova sve do bijelog bisera Šleske – grada Opave – te dalje do baroknog dvorca Kravaře. Izgradnja biciklističke staze koja povezuje Krnov i Velké Hoštice podržana je sredstvima EU-a u iznosu 1 638 630 EUR (od ukupno 2 403 372 EUR).

Naposljedku stižemo i u Opavu, bivšu prijestolnicu austrijske – a kasnije češke – regije Šleske. Kuće, trgovi i crkve u secesijskom stilu čine grad pravim draguljem. Svjetski poznati arhitekt Leopold Bauer djelovao je ovdje, a nije slučajnost što se u gradu nalazi najstariji i treći po veličini muzej u Češkoj – Muzej Šleske (osnovan 1814.). Restauracija muzeja i postavljanje izložbe o Šleskoj koja spaja povijest, kulturu i prirodne ljepote Šleske kroz bogatu kolekciju izloženu uz pomoć suvremene tehnologije financirana je sredstvima EU-a u iznosu 2 885 571 EUR (od ukupno 4 003 644 EUR).

Posjetitelje zainteresirane za prapovijest privući će DinoPark Ostrava smješten u blizini Karvine koji je iskoristio sredstva EU-a u iznosu 1 054 172 EUR od ukupnog troška u iznosu 2 865 180 EUR. Na području od 35 hektara po kojem se turisti kreću uz pomoć vlaka DinoExpres može se vidjeti desetke mezozoičkih zvijeri u prirodnoj veličini, kao i 12-metarski aktivni vulkan i 3D kino s atrakcijama za djecu.

Ostrava, metropola regije Moravsko-Šleska, također je važno turističko odredište. Povijest je stvorena ovdje prije 25 000 godina, kada su na brdu Landek drevni ljudi među prvima u svijetu upotrijebili ugljen. Kasnija povijest regije djelomično je obilježena ugljenom koji je stvorio vrlo utjecajnu industriju. Ostrava se može pohvaliti inženjerskom baštinom jedinstvenom u Europi, uključujući i nekadašnje industrijsko područje Dolní Vítkovice, rudnik Hlubinu te koksare i visoke peći čeličane Vítkovice. ■

Transformacija socijalnih službi regije

Godine 2003. Moravsko-Šleska regija prva je u Češkoj pokrenula pilot-projekt usredotočen na transformaciju njezinih socijalnih službi. U to su vrijeme ljudi s mentalnim ili drugim poteškoćama bili izolirani u velikim institucijama na udaljenim lokacijama i u potpuno neprikladnim zgradama poput dvoraca ili samostana.

Kapacitet tih zgrada bio je za od 100 do više od 200 osoba, pri čemu je svaku sobu dijelilo 20 ili više pacijenata, uz samo jednu kupaonicu ili toalet za sve njih. Skrb se pružala ili samo muškarcima ili samo ženama, a djeca su bila smještena zajedno s odraslima. Pacijentima su bila oduzimana zakonska prava i morali su živjeti u institucijama u neprirodnom okruženju i prilagoditi se režimu koji je bio uvelike različit od svakodnevnog života. U takvom su okruženju bili lišeni temeljnih ljudskih prava, slabile su im kompetencije i smanjivale se odgovornosti, ne bi se mogli brinuti sami za sebe, a bile su im ograničene i privatnost te osobna sloboda.

Kako bi se stalo na kraj tome – naslijeđu socijalističkog razdoblja u Čehoslovačkoj – sustav se morao promijeniti. Projekt kojemu je cilj bila potpuna promjena sustava (2008. – 2019.) započeo je 2008. U svih 13 regionalnih organizacija pružajući stambene socijalne usluge više od 1100 pacijenata tijekom cijele godine.

Godine 2013. grad Ostrava također se uključio u promjene kojima je upravljala Moravsko-Šleska regija, a cilj je bio poboljšati život pacijentima i dati im ljudska prava i slobode.

Od 2019. 44 milijuna EUR uloženo je da bi se poboljšao život više od 1 400 pacijenata u otprilike 91 novoj zajednici diljem cijele Moravsko-Šleske regije.

Inovativni element takve promjene bio je sveobuhvatan sustavni pristup koji prije nije postojao u središnjoj i istočnoj Europi. To je brojnim pacijentima omogućilo da presele iz insti-

tucionalnih ustanova svojim biološkim ili skrbničkim obiteljima ili u zajednice u stanovima i kućama u urbanim sredinama. Kao rezultat toga, dugogodišnji pacijenti velikih institucija sada žive u svojim vlastitim stanovima, rade i koriste se socijalnim službama na terenu (pogledajte videozapis).

Ulaganje u skrb zajednice

Ove radikalne promjene financirane su sredstvima EU-a te iz proračuna središnje vlasti i Moravsko-Šleske regije. Plan se nastavlja kroz šest investicijskih projekata koji će dovesti do daljnjeg razvoja i poboljšanja socijalnih službi regije. Sredstva EU-a u iznosu otprilike 6,4 milijuna EUR poboljšat će živote još 74 pacijenta.

Sljedeći korak uključuje upotrebu iskustava stečenih u sklopu projekta kako bi se reformirala psihijatrijska skrb. Ako budu osigurana sredstva EU-a, dva investicijska i dva neinvesticijska projekta vratit će socijalnim službama oboljele od mentalnih bolesti koji su dugo vremena u psihijatrijskim bolnicama.

Druge regije i okruzi mogli bi preuzeti takve sustavne promjene u pružanju socijalnih usluga. Moravsko-Šleska regija potencijalno je izvor informacija, iskustva i dobre prakse za svaku lokaciju na kojoj postoji kršenje ljudskih prava i potreba zbog institucionalne skrbi u stambenom smještaju (ne samo u socijalnim službama, nego i u bolnicama, dječjim domovima itd.). ■

SAZNAJTE VIŠE:

<https://bit.ly/2FsSOYM>

TOČKE PODATAKA

Zašto EU ulaže u sprječavanje rizika?

Kohezijskom politikom EU-a štite se milijuni građana ulaganjem u sprječavanje šumskih požara, upravljanje rizicima od poplave i otpornost na druge katastrofe.

Europska unija suočava se s višestrukim rizicima, uključujući poplave i ekstremne vremenske uvjete koji vrlo često prelaze nacionalne granice i koji su pogoršani klimatskim promjenama. Južna i središnja Europa imaju više toplinskih valova, šumskih požara i suša, dok se sjeverna i sjeveroistočna Europa suočavaju s većim padalinama i poplavama. Nadalje, devet najudaljenijih regija EU-a suočava se s posebnim izazovima zbog njihove velike izloženosti klimatskim promjenama (npr. suša, poplave, uragani i pandemije).

Samo 2018. godine prirodne katastrofe ubile su više od 100 ljudi. Gospodarski troškovi također su ogromni: u Europi je 2016. godine zabilježeno gotovo 10 milijardi EUR štete. Ulaganje u sprječavanje rizika ključno je za očuvanje sposobnosti za daljnji društveno-gospodarski razvoj. Također je učinkovitije od troškova nedjelovanja: za svaki euro potrošen za sprječavanje, na odgovoru će se uštedjeti četiri eura ili više.

Budući da se lokalne i regionalne vlasti prve suočavaju s posljedicama katastrofa, kohezijska politika EU-a ključna je za upravljanje rizikom od katastrofa.

Prioriteti financiranja za razdoblje 2014. – 2020.

Budući da gotovo 8 milijardi EUR dolazi iz proračuna EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama i sprječavanje i upravljanje rizicima, kohezijska politika jedan je od najvažnijih izvora financiranja u ovom području i veliki doprinos inicijativi Komisije. Dodavanjem nacionalnog sufinanciranja ukupna ulaganja iznose blizu 10 milijardi EUR.

Većina država članica i višestruki programi Interreg odabrali su sprječavanje rizika kao prioritet u razdoblju financiranja

2014. – 2020. Osim toga, sprječavanje rizika, otpornost na katastrofe i prilagodba klimatskim promjenama integrirani su u druge prioritete financiranja kohezijske politike, kao što su inovacije, energetska učinkovitost i upravljanje vodama.

Unutar širokih prioriteta, prioritet ima niz posebnih mjera.

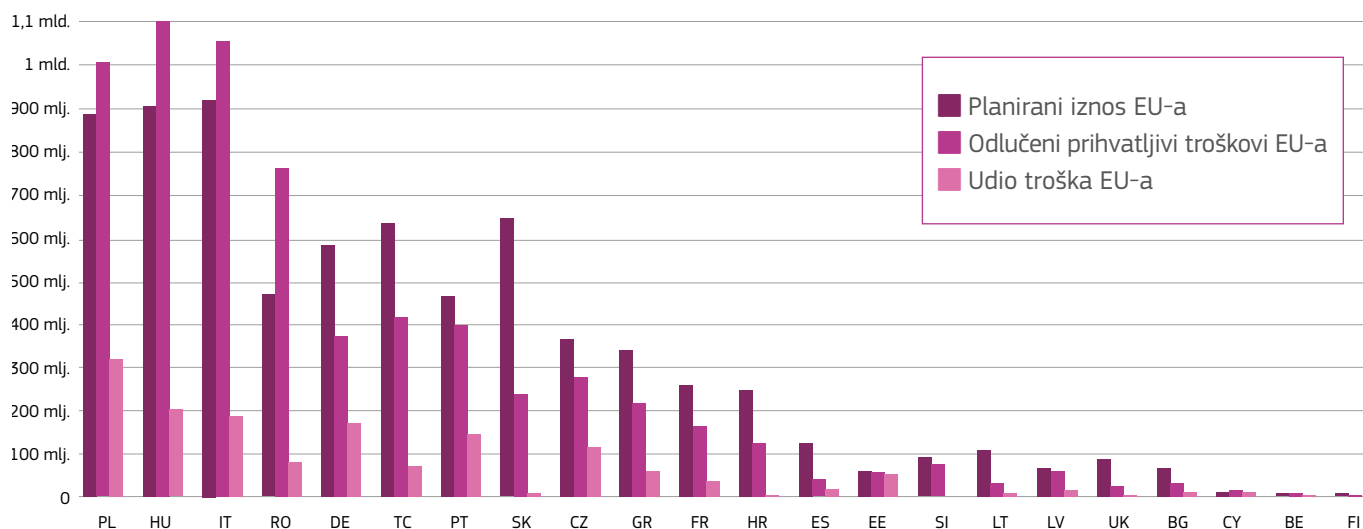
Pretežni fokus uloženi sredstava **sprječavanje** je najneugodnijih posljedica katastrofa, kao što su:

- ▶ aktivnosti za poboljšanje baze znanja za upravljanje rizicima od katastrofa: planovi u slučaju poplava, alati IKT-a, sustavi ranog upozoravanja, modeliranje, radari, video nadzor itd.
- ▶ priprema i provedba strategija prevencije, akcijskih planova i smjernica, uključujući na lokalnoj razini
- ▶ kampanje za podizanje razine svijesti i osposobljavanje (npr. O građevinskim vještinama otpornima na potrese)
- ▶ zaštita zgrada i mreža od katastrofa (npr. škole otporne na potrese)
- ▶ infrastruktura za sprječavanje poplava: nasipi, poplavni zidovi, sakupljači oborinskih voda, bazeni za vodu itd.
- ▶ upravljanje zemljištem, šumama i rijekama radi sprječavanja rizika u upravljanju riječnim tokovima, zadržavanja vode, sanacije nestabilnosti padina, uklanjanja zapaljive biomase u šumama, zaštite obale, smanjenja prekrivanja tla itd.
- ▶ pristupi prevencije rizika temeljeni na ekosustavu: poplavne ravnice, pošumljavanje, zelena infrastruktura za zadržavanje ili otjecanje vode, zeleni urbani prostori itd.

Neke države članice također ulažu u **pripravnost** kako bi bile spremne u slučaju katastrofe. Posebice:

- ▶ infrastruktura za jedinice civilne zaštite: integrirane spasilne stanice, koordinacijski centri itd.
- ▶ vozila i oprema: vozila za spašavanje, vatrogasna vozila, ledolomci, helikopteri, zrakoplovi, privremeni hitni smještaj itd.
- ▶ osposobljavanje.

2014. – 2020. – Izdvajanja za prevenciju rizika i financijska sredstva prema državama članicama

Nadalje, ograničen broj država članica podržava mjere **oporavka** za rješavanje štetnih posljedica nakon katastrofa. Na primjer:

- > pošumljavanje nakon požara
- > rekonstrukcija obala i ekosustava
- > razvoj zona nakon poplava
- > zaštitna infrastruktura i obnova nakon uragana u najudaljenijim regijama.

Kao što je već spomenuto, upravljanje rizicima od katastrofa nije izolirana aktivnost u kohezijskoj politici, već je povezana s drugim područjima potpore i nacionalnim i lokalnim aktivnostima poput urbanističkog planiranja. Ovo uvođenje sprječavanja rizika (i prilagodbe klimatskim promjenama) ojačano je promicanjem načela održivog razvoja koje je također povećalo upotrebu pristupa temeljenih na ekosustavu i zelene infrastrukture.

Potporu kohezijske politike dopunjavaju drugi instrumenti EU-a kao što su Mehanizam Unije za civilnu zaštitu, Fond solidarnosti EU-a, Obzor 2020. I program LIFE.

Sljedeći primjer projekta pokazuje neke od financiranih aktivnosti u praktičnom smislu. Velika pozornost posvećena je ulaganjima u **zaštitu od poplava**. Postoji mnogo primjera poput Zapadne Atike (Grčka) koja ima ozbiljne probleme s poplavama. Kohezijskim fondom financiran je projekt zaštite od poplava u iznosu od 80 milijuna EUR duž rijeke Eschatia, štiteći 134 000 lokalnih stanovnika i njihovu imovinu od poplava u predgrađu Atene. Također je stvoreno više od 700 radnih mjesta i potakla se urbana obnova u području u kojem žive stanovnici s niskim primanjima. Izgradnja novih objekata za zaštitu od poplava zaustavila je poplave sada i omogućit će budući razvoj područja uzvodno. ■

SAZNAJTE VIŠE

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/themes/5#>

Postoji li neka tema o kojoj biste željeli da se govori u budućim objavama u TOČKAMA PODATAKA Panorame?

Postoji li skup podataka koji biste željeli da postavimo na Otvorenu podatkovnu platformu fondova ESI?

Ako postoji, pošaljite e-poruku na adresu: REGIO-EVAL@ec.europa.eu

Pratite raspravu na TWITTERU #ESIFopendata

ili se pretplatite se na naš bilten http://ec.europa.eu/newsroom/index.cfm?service_id=788

Stvaranje sinergija među lokalnim ekosustavima za kibernetičku sigurnost EU-a

Uživajući privilegiranu povezanost sa svojim lokalnim okruženjem, europske regije imaju značajnu ulogu u jačanju europske industrije kibernetičke sigurnosti i njezine globalne konkurentnosti.

Buduću sliku okruženja kibernetičke sigurnosti u EU-u uvelike će oblikovati aktivnosti politike koje imaju izravan utjecaj na regionalne ekosustave za kibernetičku sigurnost. Te aktivnosti uključuju inicijative poput čvorišta za digitalne inovacije (DIH) te regionalne strategije istraživanja i inovacija za pametnu specijalizaciju.

Regionalne vlasti imaju sredstva s pomoću kojih će osigurati strukturiranu suradnju s lokalnim krajnjim korisnicima, ključnim operatorima infrastrukture i davateljima usluga, kao i inovativnim malim i srednjim poduzećima (MSP-ovima), laboratorijima za istraživanja i inovacije te centrima za osposobljavanje.

Stoga se međuregionalna suradnja može smatrati elementom koji je uzrokovao jačanje europskoga tržišta kibernetičke sigurnosti i njegove konkurentnosti. Europski fond za regionalni razvoj uložio je 1,53 milijuna EUR u petogodišnji program međuregi-

onalne suradnje nazvan Interreg Europe CYBER. Programom se nastoji pojačati konkurentnost europskih MSP-ova s područja kibernetičke sigurnosti stvarajući sinergije među europskim regijama specijaliziranim za kibernetičku sigurnost koje su također poznate pod nazivom europske kibernetičke doline.

Suočavanje s najznačajnijim izazovima

Projektom Interreg Europe CYBER pokrenutim u lipnju 2018. nastoji se adresirati tri glavne zapreke koje su prepoznate kao glavni čimbenici koji utječu na konkurentnost MSP-ova s područja kibernetičke sigurnosti na europskoj razini. Prva se odnosi na nedostatak koordinacije između relevantnih aktera; sljedeća je vezana uz sve veći nedostatak znanja u području kibernetičke sigurnosti; i naposljetku, postojeća fragmentiranost tržišta kibernetičke sigurnosti unutar Europe.

Tijekom prve godine provođenja aktivnosti projektom se nastoji mapirati igrače unutar regionalnih ekosustava i analizirati njihove individualne prednosti i slabosti. Ti će koraci pomoći u prepoznavanju dobrih praksi, rješavanju postojećih zapreka i poboljšanju instrumenata javne politike s ciljem poticanja konkurentnosti regionalnih MSP-ova s područja kibernetičke sigurnosti.

Estonija: njegovanje uspješnog ekosustava za kibernetičku sigurnost

Estonska uprava za informacijske sustave koja je nadležna za informacijske sustave i računalne mreže u zemlji jedan je od regionalnih partnera na projektu Interreg Europe CYBER.

Estonija predstavlja zreo lokalni ekosustav za kibernetičku sigurnost, u kojem ulagači, predstavnici poslovnih subjekata, znanosti i vladinih tijela imaju priliku surađivati i razmjenjivati ideje putem operativnih laboratorija poput TTU, Inovacijskog i poslovnog centra Mektory i e-Estonia Showroom. Oni predstavljaju okruženja za suradnju u kojima MSP-ovi, ulagači, korporativni rukovoditelji i donositelji politika mogu razmjenjivati ideje i razgovarati o strategijama za lokalni ekosustav za kibernetičku sigurnost. Kao rezultat toga, estonski se ekosustav za kibernetičku sigurnost može pohvaliti snažnim MSP-ovima – kao što su SpectX, CyEx Technologies, Cybernetica

i Guardtime – koji mogu pružiti vodeće usluge i rješenja u borbi protiv kibernetičkih prijetnji.

Godine 2019. događanja u sklopu projekta bit će usmjerena na dobivanje boljeg uvida u ekosustave za kibernetičku sigurnost triju drugih regija: Valonije (Belgija), Kastilje i Leóna (Španjolska) i Bretanje (Francuska).

SAZNAJTE VIŠE

<https://www.interregeurope.eu/cyber/>

Povezivanje europskih kibernetičkih dolina

Interreg Europe CYBER

Projekt međuregionalne suradnje za jačanje javnih politika za konkurentnost kompanija s područja kibernetičke sigurnosti

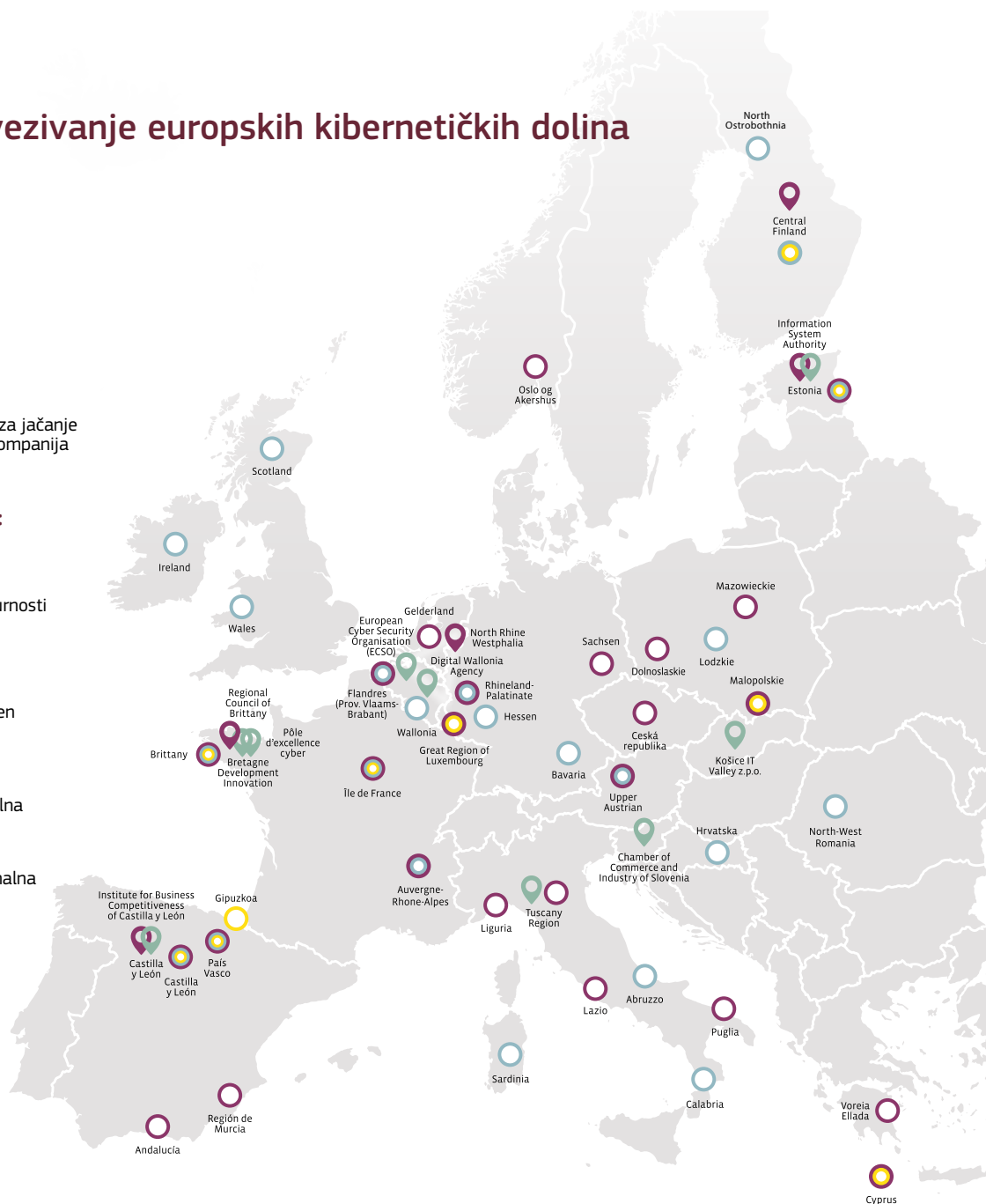
Europske kibernetičke doline: pilot-projekt

Otpornost, odvrtačenje i obrana: izgradnja snažne kibernetičke sigurnosti za Europsku uniju

Čvorišta za digitalne inovacije specijalizirana za kibernetičku sigurnost (uspostavljen ili trajan proces utemeljen na JRC bazi podataka)

Pametna specijalizacija ili regionalna strategija kibernetičke sigurnosti

Regionalni članovi ECSO-a (Regionalna tijela i regionalni klasteri)

London, Ujedinjena Kraljevina

Milano, Italija

Haag, Nizozemska

Pretvaranje vizije grada u stvarnost s pomoću financijskih instrumenata

Program Višeregionalne pomoći (MRA) jedan je od dijelova platforme *fi-compass* za savjetodavne usluge o financijskim instrumentima u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF) koje Europska komisija pruža u partnerstvu s Europskom investicijskom bankom. Cilj MRA projekata, koji uključuju barem dva upravljačka tijela iz različitih država članica EU-a, jest procjena moguće uporabe financijskih instrumenata ESIF-a u posebnim tematskim područjima od zajedničkog interesa. Njima se želi olakšati šira uporaba financijskih instrumenata i u pogledu uloženi ESF fondova i njihova zemljopisnog ili tematskog opsega te potaknuti regije iz različitih država članica na suradnju, razmjenu najboljih praksi i uključenost u uzajamno učenje.

Gradovi u središtu politike EU-a

Više od 70 % europskih građana živi u urbanim područjima, što će se u budućnosti dodatno povećati. Svakim danom gradovi diljem Europe prilagođavaju svoje planove urbanog razvoja kako bi riješili najteže izazove poput porasta broja stanovnika, klimatskih promjena i digitalne transformacije.

Razvojem sveobuhvatnih strategija i definiranjem dugoročnih političkih ciljeva, gradovi djeluju kako bi pružili potporu povoljnom stanovanju, promovirali projekte u području energetske učinkovitosti, revitalizirali susjedstva i poboljšali javni prijevoz. No strateški planovi mogu se uspješno provoditi samo ako gradovi imaju pristup financiranju. Bez snažne uključenosti javnog i privatnog kapitala, teško je pretvoriti viziju grada u stvarnost.

Nizozemski grad Haag odlučio je 2013. uložiti 4 milijuna EUR u pilot-projekt pod nazivom JESSICA za uspostavu financijskog instrumenta za energetske učinkovitost. U to vrijeme uključeni nisu očekivali da će u razdoblju od četiri godine posjedovati holding fond s preko 46 milijuna EUR u sredstvima za inovacije, održivost i urbani razvoj.

Međutim, prvi koraci stvaranja fonda bili su izazovni.

„Kada smo počeli uspostavljati fond, susretali smo se s brojnim pitanjima i trebali smo prevladati mnoge tehničke prepreke kako bismo uspostavili solidan i siguran temelj za buduća ulaganja”, prisjeća se William van den Bungelaar, tajnik Zaklade *Economic Investment Holding Fund Foundation* (HEID) iz Haaga.

U Haagu se sada nalazi tim stručnih praktičara koji surađuju s neovisnim upraviteljem fonda radi praćenja i pružanja potpore financijskim instrumentima u gradu. Zbog uspjeha HEID-a, financijski se instrumenti sada upotrebljavaju za financiranje strateških prioriteta grada.

Obnovljiva ulaganja diljem Europe

Kako bi poboljšali postojeće znanje o financijskim instrumentima, Haag je udružio snage s trima europskim gradovima, Manchesterom, Milanom i Londonom, na MRA projektu pod nazivom Obnovljiva ulaganja u gradovima u Europi ili RICE. Projektom se želi poboljšati razvoj novih financijskih instrumenata radi povećanja ulaganja iz privatnog sektora u urbani razvoj, osobito u pogledu malih gradova. Njime su uspostavljene zajedničke financijske potrebe gradova, čime su utvrđeni oni sektori u kojima se financijski instrumenti mogu pružiti najbolju potporu projektima koji su usklađeni s političkim prioritetima grada. Sektori s najvećim financijskim potrebama obuhvaćaju prijevoz, energiju, stanovanje i radni prostor, zelenu i plavu infrastrukturu ili gospodarski razvoj u širem smislu, što uključuje MSP-ove i novoosnovana poduzeća te razvoj novih komercijalnih objekata ili objekata za inovacije.

Partneri projekta MRA-RICE iskoristili su iskustva iz različitih uključenih gradova.

„Uporaba financijskih instrumenata u Manchesteru uspješna je priča i njezine koristi bile su dalekosežne”, rekao je Mark Duncan iz Gradskog vijeća grada Manchestera. Slično, Binal Cadieu iz Uprave šireg područja Londona promiče potencijal novog financijskog instrumenta pod nazivom Fond gradonačelnika za energetska učinkovitost (MEEF) koji je uspostavljen u Londonu. „Kao obnovljivi fond MEEF nam pruža model za iskorištavanje milijuna funti privatnog ulaganja za projekte s niskom razinom ugljika”, rekla je Cadieu.

Plan gradskog fonda projekta RICE

Projektom RICE ostvaren je model gradskog fonda koji se može prilagoditi specifičnim potrebama gradova diljem Europske unije kako bi se podržao urbani razvoj. S planom koji sadržava najbolje prakse među partnerima projekta RICE, fond je fleksibilan. U suštini, to je „financijski instrument kojim upravlja grad i kojim se neovisno upravlja s pomoću strategije ulaganja koja je usklađena sa strateškim prioritetima grada kojim se postiže značajna iskoristivost javnih ulaganja”.

Voditelj projekta RICE van den Bungelaar naglašava koristi partnerstva.

„Planom se utvrđuje fleksibilan okvir za financijski instrument za urbani razvoj kojim se postiže značajna iskoristivost javnog

ulaganja zajedno s paketom tehničke pomoći radi pružanja potpore provedbi”, rekao je. „Model je osmišljen da bude jednostavan, da se može ponoviti i prilagoditi kako bi ga mogli usvojiti drugi kao temelj financijskog instrumenta za urbani razvoj.”

Dok se kroz uključenost neovisnog upravitelja fondom potiče njegova provedba, razvoj strategije za ulaganje u urbana područja vode gradovi. Stvaranjem gradskog fonda, europski gradovi imaju mogućnost operacionalizirati svoju viziju i strategiju.

Iskorištavanje potpore kohezijske politike

Javni resursi poput ESIF-a igraju ključnu ulogu u prevladavanju tržišnog jaza, omogućujući mnogim projektima pristup sredstvima EU-a koja inače ne bi bila dostupna ili bi bila preskupa. Onda kada gradovi imaju pristup resursima ESIF-a, mogu uspješno provoditi financijske instrumente usmjerene na njihove lokalne potrebe, time uspješno mobilizirajući druga javna i privatna ulaganja u projekte. To se može učiniti ili putem zajmova i jamstava za dugoročne urbane projekte, vlasničkim instrumentima ili instrumentima nalik vlasničkim za ulaganja u visokorizične projekte ili kroz kombinaciju povratnih i bespovratnih oblika potpore.

Brojni gradovi nemaju mnogo iskustva u uspostavi gradskih fondova. Stoga im je potrebna stručna potpora u osmišljavanju i uspostavi novih financijskih instrumenata. Programi tehničke pomoći koje Europska komisija podržava, kao što je MRA, olakšavaju pripremu i provedbu novog gradskog fonda pružanjem pomoći gradovima u izgradnji njihovih vlastitih kapaciteta.

„Onim gradovima koji su tek ušli u svijet financijskih instrumenata, kao što su Fondovi za urbani razvoj, projekt MRA-RICE pruža koristan alat za razvoj novih financijskih instrumenata i procjenu njihove izvedivosti u lokalnom kontekstu”, rekla je Lucia Scopelliti zaposlena u općini Milano.

SAZNAJTE VIŠE
www.fi-compass.eu

NATRAG NA PROGRAM ZA GRADOVE

Brošuram Program EU-a za gradove ističe se raznolikost dosadašnjih aktivnosti i postignuća. Program EU-a za gradove inovativna je inicijativa za urbanu politiku koja je upravljanje na više razina provela u djelo. Njime se gradovima, državama članicama, Europskoj komisiji

i drugim ključnim dionicima omogućilo udruživanje u rješavanju hitnih urbanih pitanja i ostvarivanje konkretnih rezultata u korist građana EU-a. Brošuram se naglašava uloga Programa EU-a za gradove u stvaranju inovativnog i dobrog upravljanja integriranim radom u rješavanju međusektorskih pitanja i provedbi Novog programa UN-a za gradove. Uključuje niz „akcijskih priča” i primjere aktivnosti kojima se podržavaju bolja regulacija, bolje financiranje i bolje znanje.

Postoji mogućnost za daljnje jačanje urbane politike u EU-u jačom i užom suradnjom među gradovima, državama članicama i EU-om. Ovdje Program EU-a za gradove daje konkretan i pozitivan doprinos. On je „krov” za sve inicijative urbane politike, pomažući jačanje urbane politike na svim razinama, od gradova preko država članica do EU-a. U brošuri se čitatelja također vodi kroz više programa i inicijativa EU-a koje se bave održivim urbanim razvojem.

SAZNAJTE VIŠE

https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/brochure/urban_agenda_eu_en.pdf

POVRATAK PROJEKTA „ROAD TRIP”

Prošlogodišnji projekt Road Trip projekt ostvario je veliki uspjeh na internetu privukavši tisuće pregleda i pratitelja. Ovogodišnje izdanje imat će dvije nove rute koje će dva nova tima putnika odvesti na jedinstvenu avanturu života diljem kontinenta i šire. I to sve u jednovolumenu – naravno!

Timovi će krenuti i putovati od kraja kolovoza do kraja rujna, prijeći desetke regija diljem Europe, povezati se s njima i živjeti kao lokalno stanovništvo te po putu posjetiti projekte koje financira EU. Njihova je misija ne samo istraživati Europu na drukčiji način, nego i otkriti drugu stranu sebe.

Podijeljeni u dva tima od četiri putnika, jedan će tim ići iz Švedske na Kanarske otoke, dok će drugi putovati iz Irske na Cipar. Svaki će tim imati osobu za izradu videozapisa, copywritera, fotografa i prezentera. Oni će dokumentirati svoja putovanja i podijeliti vrhunce na web-mjestu i društvenim mrežama projekta.

SAZNAJTE VIŠE

Prijave je moguće slati od 24. lipnja. Posjetite naše web-mjesto i društvene mreže za novosti:

<https://roadtripproject.eu/>

POJEDNOSTAVLJENJE IZVJEŠĆIVANJA O PROJEKTIMA INTERREG EUROPE

Interreg Europe upravo uplaćuje sredstva velikom dijelu projekata iz četvrtog poziva paušalnim iznosima uz dokaz da su provedene aktivnosti. Ovaj novi jednostavniji proces znači da nositelji projekata više ne moraju podastrijeti račune kako bi primili uplate, što im je uštedjelo trošak kontrole na prvoj razini. Oni se stoga u potpunosti mogu posvetiti sadržaju i koncentrirati više resursa na stvarne aktivnosti. Ova promjena projekte čini isplativijima.

Što je potaknulo promjene? Propisima koje je pripremila Europska komisija, a koje su odobrile države članice EU-a – poput Uredbe Omnibus – uklonjeno je ograničenje od 100 000 EUR za paušalne iznose. Petra Geitner, voditeljica Odjela za financije i reviziju kaže: „Uredbom nam je dat signal da pojednostavimo svoje procese i financiranje putem pojednostavljene opcije troškova učinimo standardom, a ne iznimkom.”

Ovo nije prvi puta da je Interreg Europe pojednostavio način na koji nešto provodi. Prije nekoliko godina programom su uvedene fiksna stopa za administrativne troškove, paušalni iznos za pripremne troškove i smanjena je razina kontrole. Direktor programa Erwin Siweris je rekao: „Financiramo više

od 2 000 partnera na 258 projekata uz razmjerno malen proračun od 359 milijuna EUR. To znači da moramo biti inovativni i pojednostaviti svoje procese. Često se nađemo među predvodnicima pojednostavljenja na razini EU-a, a Komisija i drugi programi suradnje preuzeli su mnoge naše ideje.”

Tim je željan istražiti prednosti „gotovih” opcija ili financiranja na temelju ostvarenih prekretnica kroz nove propise. Da vidimo što će sljedeće smisliti!

Interreg Europe je paneuropski program međuregionalne suradnje sufinanciran iz Europskog fonda za regionalni razvoj. Njime se podržavaju projekti kojima se poboljšavaju politike regionalnog razvoja putem razmjene iskustava između regija EU-a. ■

SAZNAJTE VIŠE

<https://www.interregeurope.eu/>

Uvođenje brzog interneta u europske regije

Gospodarska konkurentnost regija, osobito ruralnih regija, ovisi o dobroj povezivosti. To se ne odnosi samo na ceste i željeznice, već i na internetske puteve.

Riječima Rudolfa Niesslera, direktora za pametni i održivi rast u GU REGIO: „Širokopolasni pristup internetu, osobito u ruralnim područjima, pridonosi rastu broja stanovnika i stvaranju radnih mjesta visoke kvalitete”. Od velike je važnosti, stoga, da ruralna područja ne zaostaju.

Digitalni jaz

Međutim, statistički podaci pokazali su da, unatoč značajnim naporima EU-a i većine država članica, jaz između ruralne i urbane povezivosti i dalje postoji. Povezivost u Europi nekoliko proteklih godina stabilno raste i dosegla je preko preko 80 % stanovnika. No, ako raščlanimo podatke, možemo vidjeti da ovaj postotak pada na manje od 50 % u ruralnim područjima te se stoga čini da se jaz ne zatvara kako bi se postigli ciljevi [Digitalnog plana do 2020.](#)

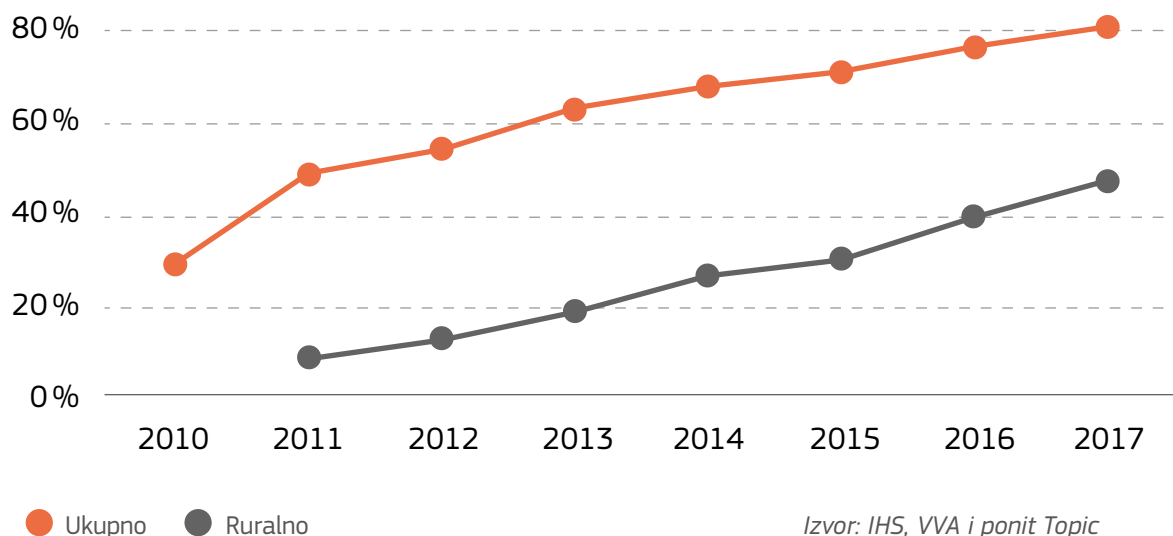
Akcijski plan za širokopolasni pristup internetu u ruralnim područjima

U skladu s navedenim Europska komisija uspostavila je [Akcijski plan za širokopolasni pristup internetu u ruralnim područjima](#). Ključni aspekt ove inicijative jest pristup među različitim službama Europske komisije koje se bave regionalnim razvojem, ruralnim razvojem i digitalnom politikom.

Akcijski plan sastoji se od šest komponenti kojima je cilj osigurati uvođenje širokopolasnog pristupa internetu u ruralnim područjima:

- › Uspostava Mreže stručnih ureda za uvođenje širokopolasnog pristupa internetu (BCO).
- › Provođenje „misija u području širokopolasnog pristupa” u državama članicama i regijama s niskim razinama pokrivenosti širokopolasnog pristupa internetu u ruralnim područjima.
- › Osmišljavanje zajedničke metodologije za planiranje, izvješćivanje i praćenje ulaganja u širokopolasni pristup internetu.
- › Uvođenje dokaznog testa za ruralna područja.
- › Ažuriranje vodiča Europske komisije za ulaganja u području širokopolasnog pristupa velike brzine.
- › Osmišljavanje okvira za širokopolasni pristup internetu u ruralnim područjima kako bi se pomoglo u provođenju ulaganja u širokopolasni pristup internetu u ruralnim područjima.

Pokrivenost širokopojasnog pristupa internetu sljedeće generacije (NGA) u EU-u, 2010. – 2017.

Mreža stručnih ureda za uvođenje širokopojasnog pristupa internetu

Kao prvi korak, Europska komisija podržava rast i širenje Mreže stručnih ureda za uvođenje širokopojasnog pristupa internetu. Suradnja i uključenost različitih uprava trebala bi pomoći u prevladavanju prepreka s kojima se mnoge regije susreću

u pogledu administrativnog kapaciteta i stručnosti u području širokopojasnog pristupa internetu. Jedan ključan element jest povezivanje BCO-a s ruralnim dionicima. Doista, u nedavno provedenoj anketi vidljivo je da je manje od 20 % tih dionika u kontaktu s Mrežom za ruralni razvoj u svojoj zemlji. Digitalni jaz može se riješiti samo povezivanjem BCO-a s glavnim akterima koji se bave specifičnim preprekama na ruralnoj razini.

ŠTO JE BCO MREŽA?

Europska komisija pozvala je države članice na stvaranje mreže stručnih ureda za uvođenje širokopojasnog pristupa internetu kako bi riješile zajedničke probleme.

Oni bi trebali djelovati kao jedinstvene točke kontakta u pogledu problema u području širokopojasnih mreža, osobito:

- > regulatornih
- > tehničkih
- > financijskih.

BCO-i su uspostavljeni u svim državama članicama i mnogim regijama.

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/bco-network-directory>

» Širokopojasni pristup internetu, osobito u ruralnim područjima, pridonosi rastu broja stanovnika i stvaranju radnih mjesta visoke kvalitete. »

GU REGIO i GU AGRI uvest će dokazni test za ruralna područja 2019. To će podrazumijevati da će svako upravljačko tijelo koje želi reprogramirati sredstva EU-a izvorno predviđena za širokopojasnu mrežu trebati dokazati da će se pokrivenost u ruralnim područjima osigurati na neki drugi način. Time će se osigurati da se sredstva ne oduzimaju područjima kojima su najviše potrebna zato što su „izazovna”.

Europska komisija trenutačno radi na dva vodiča kojima će se voditeljima projekata i ulagačima pružiti konkretne smjernice o razvoju njihovih projekata u području širokopojasnog pristupa: ažurirani [Vodič za ulaganje u širokopojasni internet](#) i vodič o ruralnim ulaganjima koji bi trebali biti objavljeni u drugoj polovici 2019.

Sljedeći koraci

Digitalni jaz između ruralnih i urbanih područja stvarnost je koju nećemo prevladati u kratkom roku. Stoga Europska komisija ostaje posvećena pružanju potpore BCO-ovima za uvođenje širokopojasnog pristupa internetu diljem EU-a i dodjeljivanju resursa u nadolazećem financijskom razdoblju. To će se učiniti kroz Europski fond za regionalni razvoj i Instrument za povezivanje Europe, ali i kroz nove instrumente poput Fonda za širokopojasno povezivanje Europe (CEBF) ili InvestEU.

Države članice i regije sada moraju osigurati da posjeduju strukture i programe potpore kako bi svojim ruralnim područjima mogle osigurati potrebnu potporu. ■

SAZNAJTE VIŠE

Akcijski plan: <https://europa.eu/!WU38Xx>
<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/broadband-investment-guide>

Financijska potpora širokopojasnom pristupu internetu u sklopu sljedećeg višegodišnjeg financijskog okvira

Strukturni i investicijski fondovi (ESIF)

- EFRR: ulaganja u širokopojasni pristup internetu u sklopu **prioritetnog cilja 3** zajedno s prometnom i energetsom infrastrukturom
- EPFRR: ulaganja u širokopojasni pristup internetu samo u sklopu lokalnih razvojnih projekata

Instrument za povezivanje Europe (CEF) – Digital

- **3 milijarde EUR**
- Fokus na infrastrukturu povezivosti radi omogućavanja digitalne transformacije
- Sinergije s CEF prometnim i CEF energetskim mrežama u sklopu programa CEF

InvestEU

- Dio prozora održive infrastrukture
- **Jamstvo od 11,5 milijardi EUR** dostupno za ulaganja u širokopojasni pristup internetu, ali i druge infrastrukture

PROJEKTI

UČENJE KROZ SIMULACIJU U VIRTUALNOJ BOLNICI

**UKUPNO ULAGANJE
8 855 010 EUR**

**DOPRINOS EU-A
4 084 010 EUR**

Virtualna bolnica Lorraine (HLV) osigurava studentima i zdravstvenim radnicima opremu i alate za medicinsku simulaciju. Odgovarajući na izazov „nikada prvi put na pacijentu” bolnicu podržava EFRR i vodi Collegium-Santé sa Sveučilišta Lorraine koje okuplja fakultete medicine, stomatologije, farmacije i sportskih znanosti.

Otvorena u siječnju 2018. na mjestu Sveučilišne bolnice Nancy u Francuskoj, bolnica HVL omogućuje učenje temeljeno na simulaciji za mnoge medicinske zdravstvene djelatnike i pomoćno medicinsko osoblje u bolnicama i privatnoj praksi.

Sastoji se od CUESIM-a (Sveučilišnog centra za osposobljavanje simulacijom), CESU-a (Nastavnog centra za hitnu medicinu), Škole za kirurgiju, Odontologije (forenzička stomatologija), MéMoSim'S (Centra stručnosti u mjeriteljstvu, modeliranju i simulaciji u zdravstvu i sportu) te bolničke ljekarne za internu uporabu. Također, postoji područje za njegu s krevetima i simulacijska platforma za upravljanje visokim rizicima od infekcije.

Učenje kroz simulaciju ima mnoge prednosti. Studenti i zdravstveni djelatnici mogu razviti tehničke i bihevioralne vještine prije rada sa stvarnim pacijentima.

Osposobljavanje se može provoditi vlastitim tempom, na neovisniji način i uz veću sigurnost, na primjer, pri rukovanju otrovnim proizvodima. Mogu steći iskustvo u automatiziranim tehnikama i mogu provoditi samoocjenjivanje – prvo ih se snima, a potom ispituje, kao i putem virtualne stvarnosti i interaktivnih „ozbiljnih igara”.

Ljudi različitih zanimanja uče kako bolje surađivati, udaljavajući se od „podijeljenog” osposobljavanja. Na kraju, pacijenti

će imati koristi jer se zdravstveni djelatnici mogu učinkovitije usredotočiti na pacijente, zadovoljavati njihove potrebe i pružiti im bolju podršku.

Poticanje start-up poduzeća

Virtualna bolnica bila je ključna u pružanju novih obrazovnih programa. Prvi tečajevi osposobljavanja započeli su 2016. za 1000 i 1500 liječnika opće prakse, liječnika hitne medicine i kirurga. Cilj je brojka od 4000 do 5000 stručnjaka godišnje.

Već je pokrenuto nekoliko sveučilišnih studija vezanih uz virtualnu bolnicu, a pokrenut će se i najmanje 16 kraćih tečajeva stručnog usavršavanja.

Nadalje, pokrenuta su dva start-up poduzeća povezana s HVL-om: jedan specijaliziran za robotiku, a drugi za nanotehnologiju. Sveučilište u Lorraineu zapošljava oko 10 doktoranada u sklopu ovog projekta Europskog fonda za regionalni razvoj, a za administrativne funkcije potpisan je niz ugovora na određeno vrijeme.

HVL je također uključen u medicinske istraživačke aktivnosti, istraživanje i razvoj (stručnost u području novih medicinskim uređaja) i obrazovna istraživanja (razvoj novih simulacijskih alata).

Uz Collegium-Santé, tri organizacije podržavaju HVL – Sveučilište Lorraine, CHRU i Institut za istraživanje raka Lorraine. HVL također surađuje s drugim istraživačkim centrima i industrijskim partnerima. ■

SAZNAJTE VIŠE

<http://www.hvl.healthcare/>

PROJEKTI

NOVA RJEŠENJA ZA RECIKLIRANJE E-OTPADAJA

**UKUPNO ULAGANJE
8 999 000 EUR**

**DOPRINOS EU-A
3 295 560 EUR**

Španjolska tvrtka za gospodarenje e-otpadom Ewaste Canarias dodijelit će sredstva EFRR-a dvama istraživačko-razvojnima projektima s ciljem identificiranja novog potencijala recikliranja elektroničkog otpada.

Tvrтка Ewaste Canarias pozicionirala se u novom sektoru i sada upravlja najsuvremenijim elektroničkim i električnim postrojenjima za obradu otpada na Kanarskim otocima.

Bila je prva tvrtka koja je obrađivala i pretvarala rashladne plinove s pomoću bioplina. Ima kapacitet za obradu više od 100 različitih vrsta uređaja, dok istovremeno osigurava dekontaminaciju 99,8 % stakleničkih plinova u otpadu.

U skladu s europskim smjernicama projekt se usredotočuje na oporabu sirovina s visokom razinom čistoće, u skladu sa standardima EU-a, te recikliranje otpada u blizini podrijetla njegove proizvodnje.

Danas, tijekom recikliranja rashladnih uređaja i električnih grijača vode, dio otpada mora biti spaljen zbog nedostatka alternativa za recikliranje tih uređaja, što rezultira znatnim oštećenjem okoliša.

Kao odgovor na to, tvrtka Ewaste Canarias koristit će se potporom Europskog fonda za regionalni razvoj za dva specifična projekta za istraživanje i razvoj kojima je cilj identificirati alternativna rješenja. Cilj prvog projekta je oporavak otpada od poliuretanske pjene recikliranjem hladnjaka.

Drugi će se projektom pokušati osmisliti i razviti novi postupak koji će omogućiti obradu i dekontaminaciju električnih grijača vode koje je izrazito teško reciklirati.

Vještine i radna mjesta

Nadamo se da će se uz pomoć EFRR-a ovim projektima identificirati namjena za dobivene materijale ili u drugim industrijama ili kao apsorbentata kako bi se izbjegli negativni utjecaji na okoliš uzrokovani njihovim spaljivanjem.

Opći cilj tvrtke Ewaste promicanje je razvoja i konsolidacije recikliranog industrijskog materijala na temelju kriterija kvalitete, inovativnosti, učinkovitosti i poštivanja okoliša. Nadamo se da će rezultati potaknuti diverzifikaciju gospodarstva Kanarskih otoka i promicati stvaranje visoko kvalificiranih i dobro kvalificiranih radnih mjesta. ■

SAZNAJTE VIŠE

<http://www.ewaste.es>

PROJEKTI

RJEŠAVANJE PROBLEMA ILEGALNE TRGOVINE ŽIVOTINJAMA NA TALIJANSKO-AUSTRIJSKOJ GRANICI

**UKUPNO ULAGANJE
1 117 300 EUR**

**DOPRINOS EU-A
949 700 EUR**

Javne službe u regiji Furlanija-Julijska krajina (Italija) i Koruškoj (Austrija) surađuju na projektu Bio-Crime kako bi se spriječila ilegalna trgovina životinjama. Takva trgovina ugrožava zdravlje ljudi i životinja olakšavanjem širenja bolesti i ugrožavanjem gospodarske i javne sigurnosti.

Pogranične regije sjeveroistočne Italije i južne Austrije nalaze se na tranzitnom putu za ilegalnu trgovinu kućnim ljubimcima (uglavnom psi, mačke i ptice), uglavnom iz zemalja istočne Europe. Ova nezakonita praksa može pomoći u širenju zoonoza – zaraznih bolesti, poput bjesnoće ili klamidioze ptica – koje se prenose između životinja i ljudi.

Ovaj transnacionalni kriminal također ima negativan utjecaj na zdravlje i dobrobit životinja, zaštitu tržišta (za nacionalne uzgajivače), prijevare potrošača i moguću uporabu zoonotskih patogena u bioterorizmu.

Tim projekta Bio-Crime omogućio je zajedničke odgovore, razmjenu podataka i programe osposobljavanja i obrazovanja kako za nadležna tijela tako i za širu javnost. Digitalne inovacije važan su aspekt projekta koji podržava Europski fond za regionalni razvoj.

Uspostavljena je snažna mreža suradnje među javnim tijelima, uključujući zdravstvene službe, policiju, carinu i pravosuđe, kako bi se osiguralo da projekt ostane održiv.

U sklopu projekta Bio-Crime organizirani je niz tečajeva o rizicima životinjskih bolesti, prevenciji i postupanju sa životinjama za više od 1000 talijanskih i austrijskih dužnosnika i policijskih službenika. Razvijeni su zajednički operativni protokoli i pro-

vedene zajedničke prekogranične inspekcije, što je rezultiralo nižom stopom kriminala.

Zajednički epidemiološki nadzor omogućio je bolji pristup podacima i razmjenu više podataka. Također je postignut brži i koordinirani odgovor u različitim službama, zahvaljujući sustavu u stvarnom vremenu za upozoravanje službenika na ozbiljne prekogranične prijetnje. Javni dužnosnici, policija i nastavnici sada mogu imati koristi od sigurne web-platforme.

Krivulja učenja

Budući da roditelji često kupuju kućne ljubimce za svoju djecu, tijekom projekta razvijeni su obrazovni programi za djecu od 11 do 13 godina. Upitnikom u prekograničnoj regiji ocijenjeno je znanje djece prije i nakon što su sudjelovali u programu. Pokazalo se da više od 30 % djece nije znalo ništa o prijenosu bolesti između životinja i ljudi te pravilnom postupanju sa životinjama, što je u skladu s drugim zemljama EU-a.

Sudjelovalo je ukupno 240 ljudi u Koruškoj i 200 djece u regiji Furlanija-Julijska krajina, što je rezultiralo većom sviješću o zdravstvenim rizicima od zoonoza i završnom izložbom njihovih crteža, tekstova i fotografija. Sada su u projekt uključene i škole iz Njemačke i Slovenije.

Digitalna komunikacija prilagođena djeci uključivala je obrazovni kanal o biološkom kriminalu na YouTubeu i kratke crtane videozapise, uz javno web-mjesto koje podržava sustav analize internetskog prometa.

SAZNAJTE VIŠE

<http://www.biocrime.org/>

PROJEKTI

NOVO OSPOSOBLJAVANJE ZA MLADE PODUZETNIKE DONOSI POSAO

**UKUPNO ULAGANJE
904 830 EUR**

**DOPRINOS EU-A
769 110 EUR**

Europskim fondom za regionalni razvoj potiču se poduzetništvo i inovacije u balkansko-mediteranskoj regiji financiranjem obuke za mlade ljude u pet europskih zemalja.

Mladi poduzetnici u Bugarskoj, Cipru, Grčkoj, Albaniji i Sjevernoj Makedoniji uče nove poslovne vještine zahvaljujući projektu „i3 – obrazovanje za stvaranje ideja, izuma i inovacija za poduzetništvo”. Institucije za osposobljavanje i obrazovanje, kao i tvrtke u tih pet zemalja, surađuju kako bi ostvarile projektne aktivnosti i podržale rast novih tvrtki.

Potreba za poticanjem gospodarskog rasta zajednički je izazov s kojim se suočavaju Balkanski poluotok i istočni Mediteran. Projektom i3 pomaže se u rješavanju toga uspostavljanjem modela osposobljavanja koji uključuje osnovni nastavni program kao i strategiju za njegovu provedbu.

Ukupno 250 sveučilišnih i fakultetskih studenata i drugih mladih ljudi ima koristi od osposobljavanja, a dobit će i uspješne poslovne ljude kao mentore.

Osposobljavanje za budućnost

Pilot-testiranje pet trodnevnih modula osposobljavanja održava se u svakoj zemlji sudionici. Osposobljavanje započinje općim uvodom o poduzetništvu, a potom slijedi specijalizacija u jednom od sljedećih područja: okoliš, energija, IKT, stil života i napredne tehnologije kao što su robotika i nanotehnologija.

U svakom pilotu sudjeluje 50 studenata koji imaju priliku posjetiti tvrtke. Oni također prate iskusne poduzetnike koji vode uspješne tvrtke.

Prvi modul osposobljavanja održan je u Bugarskoj, iako su sudionici dolazili iz svih partnerskih zemalja. Nakon što su pokrili opće teme kao što su poslovanje za dobrobit društva, umjetnost komunikacije i praktična matematika, sudionici su nastavili s učenjem o zdravlju, radnim okruženjima, putovanjima i turizmu, zabavi, ugostiteljstvu, sportu i kulturi.

Pojedinosti o modelu i3 i materijali za osposobljavanje objavljeni su u knjižici koja će biti dostupna na internetu. Rezultati projekta predstavljeni su na sajmu i konferenciji na Sveučilištu u Sofiji u Bugarskoj kako bi se promicala specifična područja osposobljavanja i potaknulo više organizacija da se uključe.

Gledajući unaprijed dugoročni je cilj projekta stvoriti prepoznatljiv brend tečajeva za osposobljavanje kojima se mogu promicati kreativne i usredotočene mogućnosti učenja za mlade ljude kako bi izgradili vlastiti posao.

SAZNAJTE VIŠE

<http://www.i-3.eu/>

PROGRAM

7. – 10. LISTOPADA 2019.

Bruxelles (BE)

Europski tjedan regija i gradova

STUDENI 2019.

Milano (IT)

Forum EUSALP-a, Milano

STUDENI 2019.

Bruxelles (BE)

Pametne regije 3.0

PRAVNA OBAVIJEST

Europska komisija niti bilo koja osoba koja djeluje u ime Europske komisije nije odgovorna za uporabu sljedećih informacija.

Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije, 2019.

PDF: ISSN 2315-0823 KN-LR-19-069-HR-N

© Europska unija, 2019.

Ponovna upotreba dopuštena je samo uz navođenje izvora.

Ponovna upotreba dokumenata Europske komisije uređena je Odlukom 2011/833/EU (SL L 330, 14.12.2011., str. 39).

Za bilo kakvu upotrebu ili reprodukciju fotografija ili drugog materijala za koje EU nije nositelj autorskih prava, dopuštenje se mora tražiti izravno od nositelja autorskih prava.

Printed by Bietlot in Belgium

Časopis je tiskan na recikliranom papiru na bugarskom, engleskom, francuskom, grčkom, njemačkom, poljskom, španjolskom, talijanskom, rumunjskom i jeziku. Dostupan je na 22 jezika na: http://ec.europa.eu/regional_policy/hr/information/publications/panorama-magazine/

Sadržaj izdanja finaliziran je u lipnju 2019.

FOTOGRAFIJE (STRANICE):

Naslovna stranica: © Arhiva Moravsko-Šleske regije

Stranica 3.: © Europska unija

Stranica 4.: © iStock/baona

Stranica 6.: © iStock/HildaWeges

Stranica 7.: © iStock/baona

Stranica 8.: © iStock/kupicoo

Stranica 10.: © iStock/aelitla

Stranica 11.: © Europska unija 2018/Georges Boulougouris

Stranica 13.: RocktheAlps © Europska unija 2019/Sébastien Ferraro

Stranica 14.: ENERPAT © Europska unija 2019/Cyril Morvant;
E=O © Europska unija 2019/Studio Amography

Stranica 15.: Mobilitas © Europska unija 2019/Luigi Sauro
Fotographi Studio

Stranica 16.: Ariel © Europska unija 2019/Luigi Sauro
Fotographi Studio

Stranica 18.: © iStock/kentoh

Stranica 20.: © Susie-Knoll_Creative Commons_CC BY 3.0 DE

Stranica 21.: © Europska unija 2018./Genevieve Engel

Stranica 22.: © Europska unija 2019/Denis Closor; © Amaury Bisiaux

Stranica 24.: © Danilo di Stefano

Stranica 25.: © Elodie Joseph-Auguste

Stranica 26.: © iStock/rustamank

Stranica 27.: © Arhiva Moravsko-Šleske regije

Stranica 28.: © Moravsko-Šlesko poduzeće za ulaganje i razvoj

Stranica 29.: © Moravsko-Šlesko poduzeće za ulaganje i razvoj

Stranica 30.: © Moravsko-Šleska regija

Stranica 32.: Gore – slika 1. © Boris Renner;

slika 2. © Jiří Zerzoň; Dolje © Grad Ostrava

Stranica 33.: slika 3. © Jiří Zerzoň; slika 4. © Jiří Zerzoň; slika 5.

© Boris Renner; slika 6. © Arhiva područja Dolni Vitkovice

Stranica 34.: © Arhiva Moravsko-Šleske regije

Stranica 35.: © Arhiva Moravsko-Šleske regije

Stranica 38.: © iStock/Quardia

Stranica 40.: Haag © iStock/Deejipilot; Milano © iStock/Luneberg;
London © iStock/qq7

Stranica 44.: © iStock/PeopleImages

Stranica 45.: © Europska unija

Stranica 47.: © Hôpital virtuel de Lorraine

Stranica 48.: © iStock/makenoodle

Stranica 49.: © iStock/Vesnaandjic

OSTANITE U KONTAKTU

ec.europa.eu/regional_policy
cohesiondata.ec.europa.eu

[@EUinmyRegion](https://twitter.com/EUinmyRegion)

[EUinmyregion](https://www.facebook.com/EUinmyregion)

[flickr.com/euregional](https://www.flickr.com/euregional)

[EUinmyregion](https://www.youtube.com/EUinmyregion)

[euinmyregion](https://www.instagram.com/euinmyregion)

ec.europa.eu/commission/2014-2019/cretu_en
[@CorinaCretuEU](https://twitter.com/CorinaCretuEU)

Ured za publikacije
Europske unije

Europska komisija
Glavna uprava za regionalnu i urbanu politiku
Komunikacija – Agnès Monfret
Avenue de Beaulieu/Beaulieulaan 1 – B-1160 Bruxelles/Brussel
E-pošta: regio-panorama@ec.europa.eu